191

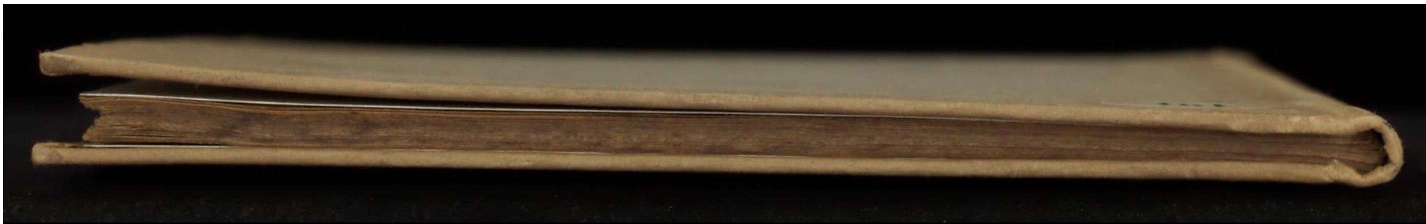
M
4

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
191 M 4

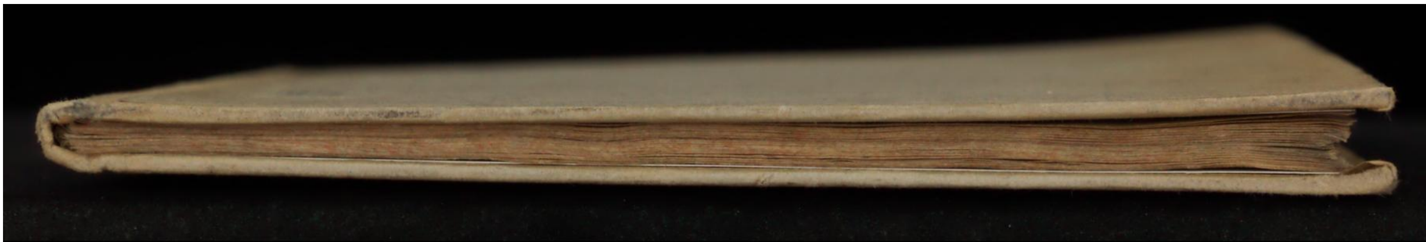

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
191 M 4

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
191 M 4

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
191 M 4

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
191 M 4

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
191 M 4

KW 191 M 4

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
191 M 4

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
191 M 4

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
191 M 4

B 44

DISSERTATIO HISTORICA
DE
PHILIPPI IMPERATORIS
PATRIS, ET FILII,
CREDITO TEMERE CHRISTIANISMO.

QUAM

FAVENTE DEO OPT. MAX.

SUB PRÆSIDIO

Viri plurimum Reverendi & Celeberrimi

D. FRIDERICI SPANHEMII, F. F. SS. Theol.
Doct. Acad. Lugd. Bat. Profeſſoris Primarii,
Bibliothecarii &c.

Publicæ ventilationi ſubjicit

ADRIANUS REELAND Ripa-Bat.

Ad diem   Maji horâ locoque ſolitis ante merid.

KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK 'S GRAVENHAGE.

LUGDUNI BATAVORUM,
Apud ABRAHAMUM ELZEVIER,
Academiæ Typographum. MDCXCVIII.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
191 M 4

THEOLOGIS CLARISSIMIS ET PLURIMUM REVERENDIS.

MELCHIORI LEYDEKKERO.

HERMANNO WITZIO. V. D. M.
S. S. THEOLOGIÆ IN ACADEMIA RHENO-TRAJECTINA PROFESSORIBUS.

PIETATIS, ERUDITIONIS; ET COMITATIS DECORE

ORNATISSIMIS.

Et Viro meritis & fama longe Celeberrimo

JOANNI GEORGIO GRÆVIO, A. L. M.
POLITICES, HISTORIARUM, ET ELOQUENTIÆ PROFESSORI

LITERATISSIMO, DIGNISSIMO,

SUMMO LITERARUM HUMANIORUM PRÆSIDIO,

DE STUDIIS MEIS OPTIME MERITIS, OMNIQUE AMORE ET OBSEQUIO HONORANDIS.

D. D.

ADRIANUS REELAND.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
191 M 4

DISSERTATIO HISTORICA

DE

PHILIPPI IMPERATORIS

PATRIS, & FILII,

Credito temerè Criſtianiſmo.

THESIS I.

Hactenus res Rom. Imperii feliciſſimè proceſſerant, ſub auſpiciis laudatiſſimi Principis *M. Anton. Gordiani* III. cognomento *Pii*, etiam Junioris, (malè ad *Philippum* patrem traduxit hocce Epitheton Auctor Chronici Alex. φίλιππος ὁ ἰȣνίωρ, ſpectans ad *Gordianum*, pro quo legend. ἰȣλιος) quem Senatus Filium, Populus delicias ſuas appellabat. Princeps formoſus, manſuetus, clemens, beneficus, in literis nobilis, eloquio expeditus, hilaris, gratus in familiari vitæ conſuetudine, omnium denique amor ac deſiderium. Qui adjutus conſilio & auxilio ſoceri *Myſithei*, Chron. Alex. p. 270. Ed. R.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
191 M 4

Græci natione, Viri eminentis, belli paciſque artibus innutriti, *parentis Principum*, *Prætorio Præfecti*, *Tutoris Reipubl.* ut habet Inſcriptio Vetus, Perſas noviſſimè, Provinciis Romanis graves, profligaverat ex Syriâ, Oſroënâ, Meſopotamiâ, Oriente toto, recuperatis Antiochiâ, Carris, Niſibi. Jamque præclara omnia & excelſa S. P. Q. R. ſibi pollicebatur ab hoc Gordiano, vix annos XXII. nato, impleturo brevi annum Imperii VI. quum ecce, unius hominis perfidiâ, ſocer primùm Gordiani Myſitheus, alter parens Populi Romani, dein etiam Optimus Imperator, execrando flagitio, ac parricidio in Principem admiſſo, in Perſidis finibus propè Cteſiphontem, tolluntur è medio. Facinus hoc fuit Philippi Arabis, humillimo orti loco, patre latronum inter Arabes duce, ſed evecti à Gordiano Pio, & in Myſithei, id eſt Præfecti Prætorio & alterius Parentis, locum ſuffecti. Quâ non contentus ſorte, ac ſocietate quadam Imperii, oblitus prioris fortunæ, mox ſtruit Principi inſidias, ac ſuum ipſius factum, penuriam nempè annonæ qua premebatur Exercitus, Gordiano imputat; indeque captatâ militum gratiâ, quos inter deditiſſimi Philippo Arabes, ad ſummum faſtigium adſpirare audet. Hinc cùm dignitati Domini ſui ac Benefactoris, qui *Nepos* fuit & multis quoque *Filius* Imperatorum cognominum, tum ejus tandem vitæ, crudelem in modum inſidiari, cauſatus Gordiani *adoleſcentiam*. Uſque adeò ut deprecantem, etiam cedere Imperio paratum, juberet immitis ac perduellis Philippus, in conſpectu ſuo, nefariè trucidari deſideratiſſimum Principum, mox Divis adſcriptum. Hic finis fuit Gordiani III. tot Nummis & Inſcriptionibus celebrati, hæc vero Philippi Arabis parricidiali

Iul. Capit. in Gord. III. *A. Vict. in Epit.*

cidiali tincti ſanguine auſpicia, quem *impiè obtinuiſſe Imperium* Capitolinus, & quicquid Hiſtoricorum eſt. Acceſſit veteratoris dolus, quo Senatui perſuaſit morbo periiſſe Gordianum, creatum verò ſe Imperat. à militibus, petere approbationem Senatus Populique Rom. ſublatis intereà quos Gordiani cædis conſcios eſſe cognoverat. Æra verò Philippici Imperii fuit, Peregrino & Fulvio Æmiliano *Coſſ.* Anno Chr. CCXLIV. menſe *Aprili* exeunte, ut intelligitur ex Gordiani *Lege* VI. de *Collationibus*, Cod. Juſtinianæi: Incerto autem anno Ætatis, quem propè *quinquageſimum* fuiſſe ex Philippi vultu, Nummis expreſſo, colligunt ferè Scriptores; Auctor verò Chronci Alex. qui ex lapſu equo ceſpitante defunctum, fuiſſe annorum XLV. undè habeat non dicit.

Iul. Capit. p. 164.

Olymp. CCLVII. A. CCLIII. p. Ed. R. 270.

II. Hic jam Philippus eſt, in cujus Imperium incidit Annus U. C. Milleſimus, qui *Chriſtianus* fuiſſe magnâ conſenſione perhibetur, cum Otacilâ Severâ Conjuge, & Philippo Cæſ. Filio. Seu jam in fide Chriſtianâ edocti fuiſſent ab Origene, ſeu ab alio; iidemque Baptiſmo initiati, ſeu à Babylâ Antiocheno, ſeu à Fabiano Rom. Epiſcopo; inducente ſeu *Otaciliâ Severâ matre*, ut Baronius, & quoque Monachius noſter Collega quondam conjunctiſſimus, ſeu Pontio Martyre, ex ejus *Actis*; tandem ſive cenſeatur Philippus Chriſtianus fuiſſe *verè*, adoptatâ in Chriſtum fide, ſive *ſimulatè* ut crimina tegeret, quod cenſuit Pomponius Lætus in *Compendio* Hiſtoriæ, quæ à Philippo incipit. Rurſùs alii, Chriſtianum audiiſſe *antè* vel *ſub* adeptum Imperium, quod plerique; alii, quod multis adſtruere conatur Cæſ. Baronius, talem effectum ſeriùs, quum jam eſſet Imperator, refutatâ ſententiâ priore in *Annalibus Eccleſ.*

Bar. ad A. CCXLIX. *N.* II. *Not. ad Hippol.* p. 1106. &c.

Ad A. CCXLVI. *Num.* III. *& ſeq.*

III. Saltem teſtatam à Philippo in Chriſtum fidem, ac
Pœnitentiam criminum, juxtà Canones Diſcipl. refert
ex Veteribus omnium primus Euſebius, qui in *Hiſtoriâ*
Euſeb. Hiſt. L. VI. C. XXXIV. & XXXVI. Lib. VII. C. X. Eccleſ. præivit cæteris: Τοῦτον κατέχει λόγος χριστιανὸν
ὄντα, ἐν ἡμέρᾳ τῆς ὑστάτης τοῦ Πάσχα παννυχίδος &c. Et
in Chronico quod tranſtulit Hieronymus, ad A.
CCXLVI. quæ idem in *Catal.* Philippus *primus omnium*
ex Rom. Imper. Chriſtianus fuit. Quò referuntur *Epi-*
ſtolæ duæ Origenis, altera ad Philippum Imper. πρὸς αὐ-
τὸν τὸν βασιλέα, altera πρὸς τὴν τούτου γαμετὴν Σεβήραν, Hie-
ronymus, *ad matrem ejus*, Philippi. Et alio loco addun-
tur verba Dionyſii Alex. ubi ſermo de *Valeriano*; hunc
ſcil. initio principatûs, *nulli ſuperiorum Principum, ne-*
quidem qui dicerentur ἀναφανδὸν (φανερῶς) χριστιανοὶ
γεγονέναι, ceſſiſſe benevolentiâ & humanitate in no-
ſtros: Quibus voluiſſe Philippum, & Alex. Severum,
exiſtimatos nonnullis fuiſſe *Chriſtianos*, H. Valeſius
T. I. Oper. Hieron. ad Euſebium. Hieronymus, in Catal. Scriptorum,
ubi is de Origene: *Perſecutio quæ adverſus Chri-*
ſtianos ſub Decio conſurrexit, eò quod in Religionem
T. I. p. 658. 659. Vel Tomo V. Savil. p. 446. 447. &c. *Philippi deſæviret, quem & interfecit.* Chryſoſto-
mus *Orat.* in S. Babylam, πρὸς Ἕλληνας, refert: Βα-
σιλέα τινὰ ἐπὶ τῶν προγόνων τῶν ἡμετέρων, quem deſcribit *ut*
magnæ Orbis parti imperantem, (non nominato ta-
men Imperatore) *ejectum fuiſſe ex Eccleſiâ* à *S. Ba-*
bylâ, ut altero Heliâ; & quidem ob inſignem perfi-
diam, ac necem filii cujuſdam Regis, ſuæ fidei con-
Theſi X. & XIII. An. CCLIII. p. 270. Ed. du Cange. crediti, ut infrà pluribus. Quod de Philippo, ob
Gordiani Pii necem, aditu Eccleſiæ prohibito inter-
pretantur. Certè Leontius Epiſc. Antiochenus, qui
ſub Conſtantio vixit, apud Auctorem *Chron. Alex.*
refert cauſam necis *Babylæ* Antiocheni, quæ ſub De-
cio contigit, fuiſſe, non ſolùm quod *Chriſtianus* eſ-
ſet,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
191 M 4

ſet, ſed etiam quod *Imperatoris Philippi conjugem*, atque adeò ipſum Philippum, χριστιανοὺς ὄντας *Chriſtianos exiſtentes*, auſus eſſet prohibere ingreſſu Ædis ſacræ, παρανομήσαντος Φιλίππου *ob perpetratum à Philippo crimen*, nempè interfecti præcipuè Gordiani. Urgent etiam Doctiſſimi quidam Viri, quæ habentur in fine Dialogi contrà Marcionitas, Origeni adſcripti; οἷς εὐσεβῶς πειθόμενοι συναγελάζονται βασιλεῖς, καὶ πάντες ἄρχοντες, *quibus adgregantur Reges ac Principes cuncti, qui piè credunt*. Orig. Dial. C. Marc. p. 160. Paulus Oroſius, vivo adhuc Hieronymo ſcribens Hiſtoriarum Libros, *Lib.* VII. *Hic* (Philippus) *primus omnium Imperatorum Chriſtianus fuit*. Cap. xx. xxi. T. xv. Bibl. Patr. Mox, *nec dubium eſt quin Philippus hujus tantæ devotionis gratiam & honorem* (quâ ſcil. annum ab V. C. milleſimum celebravit) *ad Chriſtum & Eccleſiam reportarit*. Et Cap. ſequente; *In quo ſe etiam* (Decius nempè) *ob hoc Philippos interfeciſſe docuit, ad perſequendos interficiendoſque Chriſtianos*. Vincentius Lirinenſis, mortuus circa medium ſecul. v. in *Commonitorio* ſcripto poſt exortas Hæreſes Pelagii, Cœleſtii, Neſtorii: *Sed & Originis Epiſtolæ teſtimonium perhibent, quas ad Philippum Imperatorem, qui primus* Romanorum *Principum Chriſtianus fuit, Chriſtiani magiſterii auctoritate conſcripſit*. Pag. 343. Ed. Baluz. Proſper Aquitan. in Chronico, quod integrum vulgavit Ph. Labbeus, in Novâ Biblioth. *Philippus primus omnium ex Rom. Imperatoribus Chriſtianus fuit*. Labbe T. 1. Bibl. pag. 36. Auctor anonymus, editus ab Henr. Valeſio, ad calcem Ammiani Marcell. ſcribens (ut videtur) Juſtini Imp. & Theodorici temporibus, in quibus deſinit: *Conſtantinus Imperator primus Chriſtianus, excepto Philippo, qui Chriſtianus admodum, ad hoc tantùm conſtitutus fuiſſe mihi viſus eſt*, *ut*

ut milleſimus Romæ annus Chriſto potiùs, quàm Idolis, dicaretur. Quæ & alia ex Oroſio, quem modò adduximus, eſſe exſcripta prudenter obſervat in Notis Valeſius, & alterum ex altero eſſe emendandum. Jornandes Ravenn. Epiſc. qui vixit temporibus Juſtiniani Imper. ſcribens de Rebus Geticis, *Cap.* XVI. *Philippus qui ſolus antè Conſtantinum Chriſtianus cum Philippo, id eſt filio, fuit, cujus & ſecundo Anno Regni Roma M. annum explevit.* Quid multis? Pari fide, ex ſuperiorum ſcilicet relatione, tradiderunt, Philippum primum *Chriſtianorum* Principum fuiſſe, quotquot fuêre à ſeculo VI. Hiſtorici, Caſſiodorus, Beda, Freculphus Lexov. Iſidorus, Hiſpal. Paulus Diac. Ado Vienn. Georg. Syncellus, Cedrenus, Zonaras, Nicephorus Calliſti; Et in poſterioribus Sec. XI. Latinis Chronographis, Marianus Scotus, Sigebertus Gemblac. Hermannus Contractus, Otto Friſing. Guil. Tyrius, M. Polonus, M. Ant. Sabellicus, qui iiſdem omnes ex Hieron. Chron. vel Oroſio, verbis: Philippus *primus omnium ex Romanis Imperatoribus Chriſtianus fuit.* Adde Arabes, Eutychium Alex. in *Annalibus* (non ut Vir Doctiſſ. in *Originibus Alex.*) Tomo I. & Abulfarajum in Hiſtoriâ Dynaſtiar. *Dyn.* VII. ex Verſione Pocockii. Quorum ille ſimpliciter, *Credidit* Philippus in *Dominum noſtrum Chriſtum*; hic etiam addit *ſtetiſſe extrà Eccleſiam*, *in* ordine Pœnitentium ſcilicet, *cum illis qui religioni initiabantur.*

Jorn. p. 48. *Edit. Plantin.*

Eutych. Ann. T. I. p. 388. *Abulf.* p. 80.

IV. Hac jam nube teſtium circumfuſi recentiores ſcriptores, Chriſtianiſmo Philippi plerique adſtipulati ſunt. Inprimis *Cæſ. Baronius*, qui illinc ſtrenuè negat fuiſſe hunc Chriſtianum, quando Imperium cum ſcelere invaſit, ad *A.* CCXLVI. *Num.* III. IV. V. rurſus *A.* CCXLIX. *Num.* II. ſed poſteà Romæ conver-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
191 M 4

verſum, Fabiano Pontifice; nixus *Actis Paſſionis* quæ *Pontii* Martyris nomen præferunt, ſeu potius *Valerii* in MSS. duobus Bibl. Colbertinæ, qui Pontio fuerit contubernalis, ut Baluzius qui illa Acta vulgavit inter *Miſcellanea*, additis Notis. Salmaſius qui viderat in Bibliotheca P. Puteani, adſcribere viſus *Eutropio*, qui Breviarium Rom. Hiſtoriæ ſcripſit, uſque ad Flav. Valentem Imp. Sed de his Actis poſteà, ad quæ provocant ferè Latini hodierni, & ipſe in noſtris Celeb. *Le Moyne*, Obſervationibus ad Hippolytum. Gul. Genebrardus, in Opere Chronolog. *Philippus Arabs primus Imperat. Chriſtianus, baptizatur ſimul cum Filio & Severâ conjuge. In Vigiliis Paſchæ ab Eccleſiâ repulſus ab Epiſcopo, nec prius admiſſus, quàm peccatum homicidii (ut videtur) confeſſus, inter pœnitentes ſtaret.* Addit, ex Sabellico, Bergomenſi, &c. *gazas Imperatorias tradidiſſe Fabiano, qui idcirco à Decio Imp. interfici jubetur.* Hub. Goltzius in Iconibus Imperatorum Rom. ad Iconem Philippi Filii; *Hi (Pater & Filius) inter omnes Cæſares primi fuère, qui fidem Chriſtianam publicè profeſſi ſunt. Poſteaquam enim Chriſtiani effecti fuiſſent, pridie Paſchatis invenerunt ubi ejus diei ſacra peragebantur, volueruntque participes S. S. Euchariſtiæ cum cæteris fieri: Verùm iis recuſavit ſummus Chriſtianorum Pontifex Fabianus, niſi prius crimina confeſſi inter Pœnitentes ſeſe collocaſſent, quod & libenter fecerunt. Pater fidem Chriſtianam re verâ, licet verbis duntaxat, attigit, Filius autem cum verbis, tùm opere ſatis expreſſit; Deum quippe plurimum metuebat.* Celeberr. Huëtius Origenianorum Parte I. arbitratur ſane *Chriſtianum* fuiſſe *Philippum*, *aliàs non proditurum Euſebium temporibus illis proximum,*

Miſcell. L. II. p. 124.
Salm. ad Trebell. p. 176.

Le Moyne Var. S. T. II. p. 1108.
Chronol. L. III. p. 393.

Goltz. Icon. XXXIX. p. 78.

Lib. I. *Cap.* III. N. XIII. p. 19. 20.

cùm

cùm utramque eum ad Philippum & Severam ſcriptam Epiſt. vidiſſe conſtet, & *vidiſſe quoque Vincentium Lirinenſem, ſolerter deprehendit Baronius.* Deinde ſententiam ità ſuam declarat: *Sic igitur ſentio; Chriſti ſacris à Fabiano Papâ initiatum fuiſſe Philippum, ſed occultè, idque clàm Ethnicos habuiſſe, ne quid indè res ſuæ detrimenti caperent, quas priſtinæ Religionis ejuratæ fama conturbaſſet. Hinc ab Ethnicis Scriptoribus tacitum illud eſt, à Chriſtianis celebratum. Quod autem ex Euſebio objici poteſt, publicè eum in Eccleſiam ab Epiſcopo (is fuit Babylas) admiſſum, precationum participem fuiſſe factum, poſtquàm crimina confeſſus in Pœnitentium ordinem redactus eſt, id ſanè animadvertendum eſt, ex incertà auditione Euſebium retuliſſe. Antiochiæ prætereà contigiſſe fertur illud, ubi florebant res Chriſtianorum, & quibus tûm præerat Epiſcopus Babylas. In extremis videlicet Romanæ ditionis oris, procul à Romanorum conſpectu, quos præ cæteris ejuſmodi facinus poterat commovere. Huc accedit, in medio Chriſtianorum cœtu, conſcio cum paucis Epiſcopo, Imperatorem facile delitere potuiſſe, mutatâ veſte &c.* Petrus Halloixius Jeſuita, defenſurus Chriſtianiſmum Philippi, conjectat converſum fuiſſe ab *Origene*, quem ex eo jam tempore quo *Arabiam* petiverat, *Philippo Imperatori, utpotè Arabi & Boſtris nato, fuiſſe cognitum*, ſuſpicatur; non probante Halloixii conjecturam Huëtio. H. Valeſius Annotatis in Euſebium, hujus narrationem veram *hiſtoriam* cenſet, & *Philippum Imperatorem fuiſſe, quem Babylas Epiſcopus ab Eccleſiâ repulit*, ut Leontius, & Chryſoſtomus tradunt. Card. Bona, Liturgicorum *Libro* I. narrationem Euſebii de *Philippo* excluſo ab

Ad Vit. Orig. L. I. C. XVIII.

In Lib. Euſ. VI. p. 128.

Bona Liturg. I. C. XIX p.m. 278.

aditu

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
191 M 4

aditu Eccleſiæ, ob ſcelera quæ commiſerat, veram eſſe cenſet, *ſive id Romæ contigerit, ſive Antiochiæ, ex narratione Leontii,* & *Chryſoſtomi* &c. Steph. Baluzius, qui edidit *Acta Pontii* Martyris, & Notis illuſtravit, ad illa quæ de converſione *Philippi* Imper. & Filii, ſuaſionibus ac ſermonibus Pontii, deque eorum Baptiſmo per Fabianum, nihil plane notat infringendæ rei veritati; imò contendit ſcriptam hanc Hiſtoriam eſſe à *Valerio, Pontii contubernali & ſtudiorum ſocio à primâ adoleſcentiâ.* Carolus Patinus in Numiſmatibus Imperat. ad illa Philippi Patris; *Chriſtianum eum fuiſſe tradit Euſebius, & alii.* Ad Numiſm. Marciæ Otaciliæ Severæ; *Hæc Chriſtiana fuiſſe fertur, & cum Marito ac Filio baptiſmate inſignita, ab Origene edocta.* Joh. Rod. Wetſtenius, Vir Clariſſ. *Præf.* ad Origenis quædam, Græcè antea ἀνέκδοτα, id ex profeſſo agit, ut Philippum Chriſtianum fuiſſe evincat, cujus Viri mihi longè conjunctiſſimi, momenta amicè cum aliis quibuſdam librabo.

Notis ad Acta Martyr. Miſcell. L. 11. p. 493. *Patin. Num.* p. 303. 307.

Stephanus le Moyne νῦν ἐν ἁγίοις, Vir undequaque Doctiſſimus, in *Variis ſacris*, cùm in Præfatione ad Hippolytum, tùm in prolixis Obſervationibus, non tantum *Severam Aug.* Philippi conjugem, Chriſtianam ſtatuit, & quidem *Jul. Mameæ exemplo*, quæ fuerit *Mater vel Avia Severæ*, ad quam fuerint Origenis Epiſtolæ; ſed & *Philippum ipſum reverà Chriſtianum fuiſſe, à ratione & vero non ſibi videri alienum*: Et inter cætera citat *Acta Valerii*, aliàs *Pontii*, quæ referunt, *ad Principes Philippos veniſſe Pontium & Fabianum, & cum ſacramenta eis divina demonſtraſſent, Baptiſmi gratiam conſecutos eſſe.* Nec obeſſe cenſet *Ludos Seculares* ſub eo celebratos, vel alias Paganicæ ſuperſtitionis in Chriſtianis Principibus reliquias; ut quod *Imperatores Chriſtiani, dignitate*

Le M. Varia S. Præf. & *T.* 11. p. 1106. &c.

Pon-

Pontificatus Maximi potiebantur, etiamſi fidem Chriſtianam profiterentur. Ità quod ferunt Philippum conſtitiſſe inter Catechumenos, non τετελειωμένους, hinc *videri Philippum monitum ut Polygamiæ & Inceſtui renunciaret*; quod factum credit Vir. Clariſſ. *conſilio Severæ, quæ Chriſtianis moribus imbuta, Polygamiam & inceſtuoſos toros toto corde horrebat. Erat, ni fallor, filia Juliæ Mameæ, ut modò dixi, ſoror Alexandri Severi, qui Chriſtianis favebat.* Ac de *Philippo filio* cenſet, ex Epit. Victoris, idcircò ἀγέλαστον *forſan quia vel à Matre*, vel *ab Aviâ, vel ab Origene, vel ab Hippolyto audiverat, Jeſum, quem Chriſtiani colebant & adorabant, oculos in lacrymas quidem non ſemel ſolviſſe, ſed nunquàm riſum vel minimùm ſibi permiſiſſe.* Hæc ſumma eorum quæ operoſiùs exequitur Collega quondam noſter deſideratiſſimus. *D. Tillemontius*, qui Gallicè Imperatorum Hiſtoriam & eruditè ſcripſit, hanc quæſtionem de *Philippo, an Chriſtianus Princeps fuerit*, pluribus pertractat, Notis ſuis ad Philippum. Et perpenſis, quæ in contrarium afferuntur, oppoſita ſcilicet ejus Chriſtianiſmo, viciſſim enarratis quæ favere illi videntur; concludit cum Huëtio & aliis, pro *affirmante* ſententiâ, ut & Chriſtianam fuiſſe *M. Otaciliam Severam*: Et quidem ratione temporis, *fuiſſe Philippum Chriſtianum jam antè adeptum Imperium*; repugnante Baronio.

Tom. III. *Part.* I. p. 562. 563. *Et Not.* p. 815. 816. &c.

V. His auctoritatibus rationes variæ accedunt, quæ pro Philippi Chriſtianiſmo militant. 1. De *Origene* conſtat ex Euſebio, accerſitum fuiſſe in Arabiam παρὰ τοῦ τῆς Ἀραβίας ἡγουμένου, *ab Arabiæ Duce*, quò & conceſſit, inſtruendi gratiâ de fide Chriſtianâ; uti aliàs in cauſâ Berylli *Boſtrorum* Epiſcopi, dein turbonum quorundam *Arabum*, idem iter re-

Euſ. L. VI. C. XIX. p. 221. *Cap.* XXXIII. XXXVII.

pe-

petiit. Philippus & ipſe Arabs fuit, Boſtrenſis natione, Filius Ducis Arabum, & forſan illius qui converſus Origenis miniſterio: Saltem ea occaſione, videtur Otacilia Philippi conjux de Chriſtianâ fide edocta, quæ Maritum, ſed & Filium, ad eandem amplexandam induxerit. Niſi etiam *Hippolytus* Arabs cenſeatur in Philippi ſe Aulam inſinuaſſe, ut Cl. le Moyne opinabatur. Quo magis eadem Severa Auguſta cenſetur pertinuiſſe ad familiam Jul. Mamææ, & fuiſſe ejus vel Filia, vel Neptis. 2. Non credibile videatur, Euſebium, qui *vix annis nonaginta poſterior Philippo ipſo*, & qui libens Conſtantino Imper. gloriam primi Chriſtiani Principis tribuiſſet, *Philippo Chriſtiano* palmam decreturum fuiſſe, niſi neceſſitate victum; qui etiam ex innumeris Epiſtolis Origenis, quas ſtudioſè collegerat, facile de converſione Philippi judicare potuit. 3. Accedunt Acta *Pontii* Martyris, quæ utut interpolata cenſeri poſſint, & ſeu auctore Valerio Pontii contubernali, ſeu ut Salmaſius putabat, Eutropio; tamen antiqua illa eſſe, non Baronius tantùm cenſuit, ſed & nuper integerrimus Baluzius, qui illa ex MSS. duobus Biblioth. Colbertinæ vulgavit. 4. Nec intercedit, *Conſtantinum* primum vulgò habitum in Imperatoribus Chriſtianis, nempè qui *palàm* Chriſtianiſmum profeſſus ſit, dùm Philippus *clàm* magis: Etiam primus qui *baptiſmo* tinctus fuerit, qui Idola deſtruxerit, qui Eccleſiam in libertatem vindicarit. 5. Non etiam obſtant Philippi converſioni *Ludi Seculares*, ſub eo habiti. Siquidem potuit ea converſio eſſe poſterior his Ludis, ut Baronius cenſet, quos exhibuit II. vel III. Imperii anno; in his etiam ità ſecutus morem Romanorum, qui Ritibus iſtis alli-

Var. Sacr. T. II. P. 1106.

Idem.

Idem.

Euſeb. L. IV. C. LXII.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
191 M 4

gati eſſent, ut nec probaverit, nec immolaſſe Idolis victimas ipſemet uſquàm dicatur, vel aſcendiſſe in *Capitolium*, ut obſervat Oroſius, ex hoc alii; Quemadmodum Zoſimus ſatis indicat, non fuiſſe celebratos à *Philippo* Ludos more majorum, ſub initium Libri II. Nec profeſſioni Chriſtianiſmi, in Chriſtianis Principibus, ſervata id genus λείψανα Paganiſmi videntur interceſſiſſe; V. gr. Ἀποθέωσις Conſtantini, Titulus *Pontificis Maximi*, *Munera* Populo exhibita, *Jani* Templum clauſum, Feſtum *Majuma* in honorem Veneris permiſſum, Ludi *Gladiatorii* vel *Ludi ſeculares* ab Honorio repetiti, VI. ejus Conſulatu, de quibus Claudianus in Panegyri, *Num.* 390. &c. & quæ id genus alia quarti adhuc quintive ſeculi fuêre. 6. Imò ad hoc tantùm Chriſtianus factus videtur Philippus, ut hujus *devotionis gratiam & honorem ad Chriſtum* referret, & Milleſimus Romæ annus *Chriſto potiùs quam Idolis dicaretur*, ex Oroſio, Freculpho, &c. 7. Invictum pro Philippo Chriſtiano argumentum eſſe videntur Nummi indubiæ antiquitatis: Quorum unus Baronio profertur, ad A. CXLIX. qui idem ab aliis, in quo nempè *M. Jul. Philippus* Junior viſitur *togatus*, idemque *Virgâ Templi* aditum *demonſtrans*, mediâ *Columnâ* inter Imperat. & Templum, in quâ *COS.* II. cum Inſcriptione, MILLIARIUM SÆCULUM. Quo (inquit Baronius) voluiſſe Philippum *cum novo Sæculo novam Religionem*, id eſt Chriſtianam, *proponere*, *ſecundùm ea quæ de ipſo, jam addicto cultui Chriſtianæ Religionis, ſuperiùs dicta ſunt, haud inſulſe dici poſſe videatur.* Alter Nummus exhibetur ab Illuſtri Octav. Falkoniero, ad calcem Inſcriptionum Athleticarum, ubi de *Nummo Apamenſi*, cujus ectypum ex Muſæo Magni Etruriæ Ducis appo-

Zoſ. L. I. C. XVIII. L. II. C. IV.

Le Moyne Var. S. 1107.

Bar. ad A. CCXLIX. *Num.* IV.

Falk. Diſſ. de Num. Apamenſi, Romæ p. 168.

poſuit: Quem *favere Philippo Chriſtiano* non tantùm
Cl. Wetſtenius cenſuit; ſed & Tillemontius nuper, *Wetſt. Præf.*
ſuſpicatus Apamenſes *ſub Principe Chriſtiano*, *Di-* *6. Tillem.* T. III.
luvium Deucalionis voluiſſe exprimere, *modo qui pro-* *Part. I. pag.*
pius accederet ad doctrinam Chriſtianorum. Nempè, 824.
ab unâ conſpicitur Philippi Imp. Laureati Imago,
Αὐτοκρ. Κ. Ιουλ. Φίλιππος Αὐγ. ab alterâ, *Vir* & *Mu-*
lier pectore tenùs in *Arcâ* ſedentes, ſeu Navigio
τετραγώνῳ, aquis innatante, (κιβωτῷ, Λάρνακι,) *Columba*
verò Arcæ inſidens, & *altera* ſimilis quæ *ramuſculum*
unguibus tenet, volitatque *ſuprà caput* Viri qui antè
Arcam repræſentatur, cum Muliere præcedente; *dex-*
tro utriuſque *lacerto in cubitum* erecto, cum *literis*
iſtis *tribus* in fronte apparentibus, ΝΩΕ, & Inſcr.
Ἐπ' Μ. Αὐρ. Ἀλεξάνδρου Β. Ἀρχιερ. Ἀπαμέων. Qualiter
Deucalionem ſub *Noëmi* nomine expreſſiſſe Beroſum,
ac Nic. Damaſcenum, conſtat. Nec idem Nomen
apparet in *Nummo* planè gemino eorundem Apamen- *Diſſert.*
ſium, in honorem *Septimii Severi*, quem exhibet *De Num.* *Apian.* p.
idem Falconierus. Ac tres hujuſmodi Nummos æ- 271.
reos & quidem maximos (*Medaglioni* vocant Itali)
vidiſſe ſe teſtatur Falkonierus. Cujus diſſertatio-
nem Romanam inſeruit ſuis de Selectis Numiſmati-
bus Petrus Seguinus, Decanus S. Germani Antiſſio- *Seguin. Sel.*
dor. 8. Philippus Filius dictus ἀγέλαστος & *Satur-* *Numiſm.*
ninus, à riſu ſcilicet temperans: Indubiè acceperat p. 223.
Chriſtum nunquam riſiſſe, fleviſſe ſæpiùs, ſive à Se- *Par.* 1684.
verâ Matre, ſive ab Origene, aut Hippolyto edo- *Le Moyn.* p.
ctus; atque ità ad mores modeſtos & graviores ma- 1100.
turè compoſitus. 9. Nec literæ *Origenis* ad Philip-
pum, & Severam ejus Conjugem, (de quibus ut
lectis à ſe Euſebius, Hieronymus, Vincentius Lirin.)
aliud continuiſſe dici poſſunt, quàm argumentum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
191 M 4

Chriſtianum, iis in Fide inſtruendis ac confirmandis. 10. Uti conſtat ſub hoc Imperatore quietem fuiſſe omnimodam Chriſtianis, quantumvis aliàs ſævo, & ad fundendum ſanguinem prono. 11. Quemadmodum ideò *Decius* videtur defeciſſe primò ab obſequio *Philippi*, quod hic Imperator deſeruiſſet ſacra Majorum; dein ad perſequendum Chriſtianos fuiſſe inductus, odio Philipporum, qui illum profeſſi fuiſſent, quod diſertè Hieronymus in Vitâ Origenis, Jornandes, & alii. 12. Nec dubium uxorem *Severam* fuiſſe Chriſtianam, ad quam non modò Origenes Epiſtolam, ſed & Hippolytus Arabs ſcripſit προτρεπτικὸν, ut pluribus Monachius noſter; Quemadmodùm Deus miniſterio Fœminarum, etiam Principum, ſæpè Viros ad fidem adduxit, obviis in Eccleſiæ Hiſtoriâ exemplis. Metellus Tegerenſis Monachus *Sec.* XII. in *Quirinal.* quæ edidit Caniſius, ac citat Triſtanus;

Le Moyn. Var. Sacr. p. 1105. 1106.

Verticem Regina Deo ſuperbum
Fronte maturâ reverenda flexit
Principis, cedente Domo Philippi
Sub juga Chriſti.

Canis. Lect. Ant. T. I. *Triſt.* p. 11. *Baron. ad* A. CXLIX. *Num.* II. III.

13. Sed & *Leges* à Philippo ſancitæ, magnum ſpecimen reddunt Principis Chriſtiani. Quod in animo habuerat Alexander, ut inolitam ac deteſtabilem Romæ turpitudinem penitùs tolleret, *Exoletarum* claſſes; id *Philippum poſteà feciſſe*, teſtatur Lampridius in Alexandro, perfecturo Conſtantino. Sic garrulam procacium ac Satyricorum *Poetarum* linguam Lege compeſcuit, quâ & honeſtorum virorum famam impunè carperent & juventutis animos nequiter inficerent; *Poetæ nullâ immunitatis prærogativâ juvantur.* Et multa alia à Philippo *piè ſancteque eſſe ſtatuta, quæ exciderunt, ex iis facile poſſe intelligi*, addit ibidem Baronius. 14. Nec obſtare ajunt *Philipporum*

Cod. Juſt. Tit. LII. *lib.* X. *De Profeſſ.* l. 3.

Chri-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
191 M 4

Chriſtianiſmo, horum ἀποθέωσιν, à S. P. Q. R. poſt mortem factum, ex Nummis duobus quorum Inſcriptionem exhibet Goltzius; quia hæc ſine ullâ eorum culpâ, & ex conſuetudine Romanorum. Quomodò non imputata Conſtantino M. ejus ἀποθέωσις, quâ (ſic Eutropius) *inter Divos meruit referri*: Undè Inſcriptiones, *Divo Conſtantino Par. Augg.* Sic Helenæ iſta, *Diva Helena Mater*, facientibus Conſtantini filiis, licet Chriſtianis. Sic nihil obſtitit Philippi converſioni, quod *Gordianum* Divis adſcribi à Senatu paſſus ſit, aut ipſe Divum eum appellarit, pro more Romanis conſueto. 15. Sic inter tot *Nummos Philipporum*, quos produxêre Adolphus Occo Auguſtanus, & Carolus Patinus in Theſauro Numiſmatum, nulli apparent qui Paganiſmum redoleant. Imò verò hæc Inſcriptio, *Spes Felicitatis Orbis*, reverà dignæ fuerunt Chriſtiano Principe, quales Inſcript. leguntur attributæ Conſtantino. Quanquam & dentur *Nummi* ipſius *Conſtantini*, apud Triſtanum, & Patinum, cum Inſcriptionibus Ethnicis, ut ſunt iſtæ, *Jovi Conſervatori*, *Herculi Conſervatori*, *Marti Conſervatori*, *Soli invicto Comiti.* 16. Hiſtoria *Pœnitentiæ Publicæ* Philippi, etiamſi dubias quaſdam circumſtantias habeat, indè ſanè videtur orta, quod conſtaret Philippum fuiſſe Chriſtianum. Hinc, juxtà diſciplinæ Canones, illi primò adſcripta *ejectio ex Eccleſiâ*, ut pluribus Chryſoſtomus *Orat. in Babylam*, οὕτως τῆς Ἐκκλησίας ἐξέβαλε μετὰ τοσαύτης ἀταραξίας καὶ ἀφοβίας. Dein quoque *Pœnitentia*, quæ non adſcribenda Principi Gentilium ſacris addicto.

Brev. Hiſt. L. x. G. IV. *ſub fin.*

Triſt. Part. III. *Patin.* p. 370.

Chryſ. T. v. p. 448. *Ed. Savis.*

VI. Tantum abeſt ut detraxerimus rationum momentis, quæ pro Philippis Chriſtianis militant, ut etiam pondus iis addiderimus & robur. Nec illæ tamen intercedunt, quo minùs in Joſephi Scaligeri ſen-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
191 M 4

ſententiam concedamus, in *Animadv. ad Euſeb. Næ illi magnam injuriam S. S. Christi cultui faciunt, qui primi hunc latronem Araba, Domini ſui Imp. innocentiſſimi & Reipubl. maximè neceſſarii interfectorem, Idolorum cultorem, & ex cujus vitâ nihil tale colligi poteſt, Chriſtianum auſi ſunt dicere.* Fuit eadem Onuphrii Panvinii, in Faſtorum Opere, tacentis altum de Philippi Chriſtianiſmo. Iſaacus Caſaubonus in Notis ad eos Principes qui poſt Gordianum Pium imperarunt, poſtquam de *Otaciliâ Severâ, pleroſque autumare religionis Chriſtianæ ſacris imbutam fuiſſe*, addit; hinc *Philippum uxoris gratiâ æquiorem piis*, id eſt Chriſtianis, *palàm Chriſtianum* ab Euſebio & aliis multis habitum: Se verò aſſentiri Zonaræ, confuſos eſſe Græcis Scriptoribus *Philippos, Auguſtum*, & alterum *Præfectum Auguſtalem*, de quibus poſteà. David Blondellus Eccleſiaſticæ Antiq. quondam βιβλιοθήκη ἔμψυχος, in Opere Gallico de *Primatu Eccleſiæ*, occaſione Pœnitentiæ Philippo attributæ, quâ ſcilicet is *ſe ad pedes Fabiani Pontificis* abjeciſſe fertur, prolixè fabulam eam diſcutit, & explodit. Sethus Calviſius in Opere Hiſtor. Dici *ab Euſebio, Caſſiodoro, & aliis, qui tamen ex Euſebio deſcripſerunt, Philippum operam dediſſe Chriſtianæ religioni, & baptizatum eſſe. Sed Euſebius hæc hauſit, ut ipſe dicit, ex Epiſtolis Origenis ad Philippum, & ejus conjugem Severam, quæ tamen Epiſt. fictæ ſunt.* Triſtanus Comment. Hiſtorico ad Nummos Imperator. quem Gallicè edidit: *Chriſtianiſmum Philippi non attingo, ſic plerique Auctores Veteres, ex quibus recentiores. Qui tamen debent rei teſtimonium uni Euſebio, & Actis Pontii Martyris*; addens, *perfidum hunc Arabem de-*

Num. MMCCIX. *Onuph. Faſt.* V.C. An. DCCCCXCVII. &c. *Caſaub. Not. Hiſt. Aug.* p 201.

Della Prim. de l'Egl. p. 1128. 1129.

Ad A. Ch CCXLVI. M. 4195.

Tom. II. *pag.* 554.

dehoneſtamentum verius eſſe Chriſtiani nominis. Et ne numero certem, Ezech. Spanhemius illuſtris in Orbe literato, vel eximio Opere de *Præſt. Numiſmatum*; ubi ait, *ſatis liquere, ex ſuperioribus Philippi Nummis*, & *ſolennibus Gentilium ſacris*, *Fabulis annumerandum quod de hoc Imperatore ut Chriſtiano Euſebius*, & reliqui. Antonius Pagi, in Criticâ Baronio oppoſitâ, quamvis Cl. Huetii ſententiæ videatur accedere, quam ibi refert, *Sacris initiatum Philippum* à *Fabiano Papâ ſed occultè*, & *clam Ethnicis*, & *ſub ipſa Imperii initia*,&c. tamen haud obſcurè negantem propugnat: *Quod perſuadet*, inquit, *Ethnicorum Auctorum de novâ ab iis ſuſceptâ religione ſilentium,& multorum præterea tùm Ethnicorum tùm Chriſtian. conſenſus*, *à quibus primus inter Imperatores Chriſtum profeſſus Conſtantinus celebratur.* Plures mittimus, quorum jam vel eruditione, vel auctoritate in Republ. Literariâ, nequaquam abripimur.

De Uſu Numiſm. Diſſert. IX, p. 853.

Ad Ann. CCXLVII. *Num.* VI.

VII. Sanè Philippum Arabem, ſive antequàm gereret Imperium, ſive poſtquam illi admotus inſigni perfidiâ, ac nefario Gordiani III. parricidio, *Chriſtianum* nunquam fuiſſe, neque talem audiiſſe, invictis argumentis demonſtratur. Primò, ſilent illi Hiſtorici, qui res Philipporum, Deciorumve ex profeſſo quondam tradiderunt; hæ quanquam Chriſtianis temporibus magna ex parte tenebris damnatæ, ex odio Decii, cujus res Philippi illis permiſtæ, ut notat Caſaubonus: Undè ille hiatus in Hiſtoriâ Auguſtâ, à Gordiano III. ad Valerianum. Certè apud Ælium Spartianum, Julium Capitolinum, Ælium Lampridium, Aurelium Victorem, Eutropium Abbreviatorem, Zoſimum ſcriptorem νέας ἱστορίας, nulla veſtigia deprehendas Chriſtianæ in Philippis religionis. Ità in Eccleſiæ Scri-

Lib. v. de Falſ. Relig. C. I.

Euſeb. de Vit. Conſt. L. II. C. XLVII. XLVIII. XLIX.

ptoribus Lactantius, qui ſub Diocletiano & Conſtantino floruit, harum rerum probè conſcius; *Qui primus*, ſic ille ad Conſtantinum, *Romanorum Principum, repudiatis erroribus, Majeſtatem Dei ſingularis, ac veri, & cognoviſti & honoraſti:* Ubi *primum* dicit, nam jam diſtruxiſſe Idola, non liberaſſe Eccleſiam, non palàm profeſſum eſſe Chriſtianiſmum, ſed *primum* etiam, *qui ſingularem* & *verum Deum cognoverit*, hinc cultu *honorarit*. Euſebius, (ex cujus unius ſuprâ relatione, hæc de *Philippo Chriſtiano* in Veteribus ſuſpicio, dein etiam in recentioribus, ex *Actis* vulgò Pontii Martyris) diſertè inter *Romanos Imperatores*, ſeu τῶν πρὸ αὐτοῦ κεκρατηκότων, vel ἐξ αἰῶνος Αὐτοκρατόρων, *primum* & *ſolum* fuiſſe Conſtantinum non uno loco refert: Non modò qui Chriſti μαρτυρίοις ἀναγεννώμενος ἐτελειοῦτο, *Chriſti myſteriis* vel *martyriis renatus*, omnia quæ in Chriſtiano deſiderantur, *conſummaſſet*; ſed etiam qui abjectâ τῇ εἰδωλολατρείᾳ πλάνῃ, agnoverit *ſummum omnium Deum, & ejus Filium Chriſtum*. Rurſus, de *Imperatoribus qui antè ſe fuiſſent* ipſe Conſtantinus, apud eundem Euſebium, habitos omnes ἀποκλήρους *exſortes*, ſeu ξένους *extraneos*, in ordine *ad ſpem & expectationem rerum futurarum*, ut is paulo antè, διὰ τὸ τῶν τρόπων ἄγριον *propter morum feritatem atque immanitatem*, (*ſolo Conſtantio patre ſuo* excepto) quâ *toto Imperii ſui tempore* fuiſſent τὸν ἀληθῆ λόγον διαστρέφοντες *veram doctrinam ſubvertentes*, eam vel crudeliter perſequendo, vel ſaltem ſubvertendo promotâ Idololatriâ. Julianus Imp. in *Satyrâ* ſuâ de Cæſaribus, de Philippo tacet, non facturus, ſiquidem hic *Chriſtianus* fuiſſet; ut etiam arceri ſe ab Æde ſacrâ, & intrà *Veſtibulum* conſiſtere, ubi locus Flentibus vel Pœniten-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
191 M 4

tentibus, paſſus eſſet. Hoc enim ipſum eſt quod exprobrat Conſtantino M. illum ἕως προθύρων venire ſolutum, tanquam προσκλαίοντα, vel certè conſiſtere ἐν τῷ προνάῳ cum Catechumenis; unde Bacchus non vult admitti ad locum Convivii Sacri, niſi in *veſtibulo* hærentem. Ambroſius *Orat.* de Obitu Theodoſii Imp. *Conſtantinus fidem tranſmiſit ad poſteros Reges. Principium itaque* NB. *credentium Imperatorum. Ex illo fides, ut perſecutio ceſſaret* &c. Chryſoſtomus, Ἀποδείξει ὅτι Θεὸς ὁ Χριστὸς, oſtenſurus nihil potuiſſe vim inferorum adverſus Fidem, & Eccleſiam: Ἕλληνες ἦσαν Βασιλεῖς, Αὔγουστος, Τιβέριος, Γάϊος, Νέρων, Οὐεσπασιανὸς, Τίτος, καὶ μετ' ἐκεῖνον NB. ἅπαντες ἕως τῶν τοῦ μακαρίου Κωνσταντίνου χρόνων τοῦ βασιλέως. *Auguſtus, Tiberius, Caius, Nero, Veſpaſianus, Titus, & poſt eum omnes uſque ad Beati Conſtantini Imper. tempora,* NB. *fuerunt omnes Gentiles;* Et *etiamſi quidam quieſcere viſi*, (quales Commodus, Alexander, Philippus &c.) *hoc ipſum quod iis Imperantibus manifeſta eſſet impietas*, Idololatria, *argumentum ea bellorum fuit*, &c. Sulpicius Severus, qui Sigonio, Giſlino, Scaligero, eſt Salluſtius Chriſtianus: *Primus omnium Romanorum Principum Chriſtianus fuit;* quod aliter παραφράζει Hornius. Et in ſententiam eandem, nullo memorato Philippi Chriſtianiſmo, quicquid fere Scriptorum veterum fuit, Paulinus Nolanus, Theodoretus, Socrates, Sozomenus, Zeno Imper. in *Codice Juſt.* Juſtinianus *Nov.* VII. &c. Nicephorus Chronographus, non ſemel ad tempora Conſtantini, hunc dicit τὸν πρῶτον Χριστιανῶν βασιλέα, & de prioribus Imperatoribus antè *Conſtantinum*, μέχρι τούτου οἱ ἐκ τῶν Ἑλλήνων βασιλεῖς, *hactenùs* Imperatores *Gentiles, Idola colentes*. Ità Nicephorus Calliſti, in

Iul. Cæſar. p 318. Ed. noviſſ.

Ambroſ. Tom. III. *p.* 53.

Chr. T. VI. *Ed. Savil. p.* 637.

Hiſt. Sacr. L. II.

Niceph. Patr. Ed. R. Par. p. 404. 410, 411.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
191 M 4

Lib. XIV. C. XXXIX. *p.* 526. in Eccleſiaſticâ Hiſtoriâ; τοῦ πρώτου ἐν βασιλεῦσι Χριστιανῶν Κωνσταντίνου, τὴν Ῥωμαίων Ἡγεμονίαν Ἰθύνοντος.

Glyc. An. Par. III. *p.* 243. 244. Michaël Glycas, in *Annal.* Parte III. exhibens hiſtoriam Philippi, hinc Decii, de illius Chriſtianiſmo ne γρῦ quidem. Conſtantinus Manaſſes, in Compendio Chron. de Conſtantino Imper. Πρῶτος ἀνάκτων τῷ Χριστῷ προσκολληθεὶς γνησίως.

Conſt. Man. Edit. R. p. 48. Nicetas Choniates, in Iſaacio Angelo, velante ſe Conſtantini exemplo, παρῆγεν εἰς παράδειγμα τὸν ἐν βασιλεῦσιν Χριστιανοῖς πρώτιστον καὶ κράτιστον Κωνσταντῖνον, *omnium primum & ſummum inter Imperatores Chriſtianos Conſtant.* adducens in exemplum.

Annal. L. III. *p.* 284. *Ed. R.*

Plures ſilentio prætermittimus. Nec locum habet exceptio protrita, Conſtantinum primum Chriſtianorum Principum, ſcilicet, *palàm* Chriſto adhærentem, in propatulo Chriſtianum, vel primum *bapizatum*, vel primum qui *Eccleſiæ pacem dederit*. Siquidem Hiſtorici, ut viſum, abſolutè & illimitatè *primum* ſtatuunt, qui verum Deum agnoverit, miſſo Idolis repudio. Et ſi primus qui *baptiſmum* ſuſceperit, concidunt hoc ipſo Pontii Acta, quæ de Philippo utroque; *cùm ſimul ad Principes veniſſet Fabianus Urbis Romæ Epiſcopus, & Pontius*, illos *baptiſmi gratiam conſecutos eſſe*. De quibus etiam poſteâ. Cavillum verò, *totum* hoc eſſe *argumentum negativum, ex quo nihil concludatur*, negligimus. Nam, primò in quæſtione *facti* quod ex *traditione* pendet, valere illud plurimum, pridem Doctiſſimus

Paris, 1662. Launoius ſingulari *Diſſertat.* de Auctoritate Negantis Argum. contrà Joh. Bapt. Thiers, egregiè demonſtravit: Dein etiam *poſitivum* hoc argumentum eſt, dum illi non modò de Philippi Chriſtianiſmo tacent, ſed & aſſeveranter Conſtantinum *primum* in Chriſtianis Impp. tradunt; de *Philippo* præterea, quæ cum Chri-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
191 M 4

Chriſtianiſmi profeſſione ſunt ἀσύσατα, & ἀδιάλλακτα.

VIII. Secundò, apud omnes in confeſſo eſt, nihil in Philippo Arabe, ſeu antè adeptum vi & dolo Imperium, ſeu poſtquàm ad ſummum illud in humanis faſtigium aſcendit, ſeu antequam is vivendi & imperandi finem fecit, in hiſtoriâ occurrere, quod non à Chriſtiano homine prorſùs abhorruerit. Alexandrum Severum, (ne aſſurgam ad Titos, Trajanos, Antoninos, M. Aurelios) dein Gordianum Pium, ornarant virtutes Chriſtiano homine digniſſimæ, quas recenſere nihil attinet. *Philippum* dedecorant humiles & obſcuri natales, gens Arabum latrociniis dedita, pater dux latronum inſignis, vitæ genus prorſùs militare, id eſt ſævum & inhumanum, quo tamen, accedente aſtu & occultis artibus, viam ſibi ſtravit ad honores *Comitis*, *Ducis*, *Præfecti Prætorio*. Quâ ratione invaſerit *Imperium*, ex Julio Capitol. A. Victore, & cæteris notum eſt: Primò ſublato ſcelere Philippi, ad Præfecturam adſpirantis, communi omnium parente, ſed & Gordiani Imp. *Myſitheo*, ut Julius Capitolinus, & cæteri referunt. Dein factus quod optabat, ſe in novitate atque enormitate fortunæ non tenuit, iturus de ſcelere in ſcelus: Inauditâ videlicet perfidiâ, intercluſo primùm militibus commeatu; tum in Gordiani *adoleſcentiam* culpâ per immanem calumniam rejectâ, undè poſtulatus fuit ab Exercitu qui *Collega* daretur Gordiano. Mox non contentus partiri cum Domino dignitatem, ſolus Imperium affectare; cedentem Gordianum, & ſecundum vel inferiorem etiam Dignitatis locum *Præfecti*, vel *Ducis* ſibi precantem, inhumanè repellere; ne vitam quidem ſupplici Imperatori concedere; adeòque *Iul Capit. in Gord. p. 163.*

que antè conſpectum duci juſſum optimum Principem, in ipſo vitæ & Imperii aditu, interfici nefariè mandare; tandem Senatum P. Q. R. circumvenire fraudulentis literis, periiſſe ex morbo Gordianum, ſibique delatos Imperii faſces: *Nec defuit ut Senatus de his rebus* quæ procul gerebantur, *& quas non noverat, falleretur*, ut ſcribit Julius Capitolinus. Quæ ſcelerum congeries, & quicquid uſpiam concipitur nefas? Certarunt in Philippo ſuperbia, arrogantia, perfidia, inhumanitas, ſævities, ingratitudo in Benefactorem ſine exemplo, parricidio conſummata. Et qui latronis filius erat, ingreſſus eſt ut Latro, regnaturus ut Leo. Hinc Baronius recte concludit, *magnoperè errare qui hoc tempore Chriſtianum fuiſſe affirmant*. Quod evincit ille ex loco *Origenis* contrà Celſum, quod opus ſcripſit Origenes ὑπὲρ τὰ ἑξήκοντα γενόμενος, *major* jam *ſexagenario*, ut diſertè Euſebius; adeòque anno minimùm Chr. CCXLV. quo colligitur Origenes ingreſſus annum LXI. in lucem editus A. Ch. CLXXXV. conſentientibus Huëtio, Pagio: Atqui Philippus jam ad Imperium admotus fuit A. Chriſti CCXLIV. Vis autem Baroniani argumenti eſt, quod objicienti Celſo, ſi *præſentes Imperatores* (οἱ νῦν βασιλεύοντες) *ad fidem Chriſtianam pertraherentur*, fore ut totum tandem Imperium pertraheretur, *aliis poſt alium in noſtram religionem concedentibus*; non reſpondiſſe Origenem, ut tum potuit, ſiquidem Philippus Chriſtianus fuiſſet; ſcil. *Adeſſe illud tempus*, quo *Imperator in eam fidem pertractus* erat, nec tamen quod metuebat Celſus, aut Chriſtianis imputabat, id ipſum apparere. Sed & alia quæ diximus, ſatis arguunt nihil Chriſtiani, imò ne humani quidem, belluina omnia & ferocia, in Philippo fuiſſe, quo

Ad Ann. CCXLVI. N. II. III. &c.

Euſ. L. VI. C. XXXVI.

Orig. C. Celſ. L. VIII. p. 425.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
191 M 4

quo tempore arripuit Imperium. Undè etiam Celeberr. Huetius, *nondùm Chriſtianum fuiſſe Philippum, cùm hæc flagitia admiſit*. Nec tum de *Uxore* Chriſtianâ, de quâ antè Philippi Imperium nihil planè ſcitur, minùs de Philippo *Filio*, antè hæc tempora niſi hariolando quiſquam ſomniavit. Ipſa etiam *Acta Pontii*, ſeu Legenda fabuloſiſſima, narrant Philippum utrumque Romæ jam fuiſſe Imperat. quum à Pontio converſi, & Baptiſmo tincti fuêre. Huët. Origen. L. 1. p. 20.

IX. Tertiò num Chriſtianis acceſſerit Philippus ſub ipſa Imperii initia, etiàm antequam Romam concederet, & ex Perſide venerit Antiochiam porrò anquirendum. Equidem non ſtupenda magis fuit converſio *Sauli*, ex lupo & ſanguinario recepti in ovile Chriſti, quàm fuerit illa Philippi, à recens perpetratis tot ſceleribus, & rubentis adhuc ſanguine ſui Principis, Imperatorum duorum traducis, converſi ſubitò ad diſciplinam Chriſti Servatoris. Sed Sauli Doctor ipſe Chriſtus, in viâ Damaſcenâ; hujus verò, antequàm ſe viæ commiſiſſet Romam verſus, agentis adhuc in Oriente, ex belluâ deinceps ovis Chriſti, quis vel Catecheta vel Magiſter fuit? Quo duce *amplexus Chriſti doctrinam fertur?* Undè is *poſtulavit*, recens factus Imperator, *recipi in cœtum Chriſtianorum, & quidem in Urbe Antiochenâ*, Capite Orientis? Dicent factum inductu *Conjugis*, ab *Origene*, quo tempore in Arabiam pervenerat, edoctæ, prout Philippus ipſe Arabs, & Boſtris natus. Nam alium interveniſſe Doctorem, vel Chriſtianum, antequam ex confiniis Perſidis in Syriam appelleret, nemo ſomniavit. Primò de *Conjuge*, illi tum adfuiſſe Otaciliam, hanc pridem in Arabiâ Chriſtianam, ab Origene edoctam, quis unquàm retulit?

Et

Huët. Orig. p. 20. Et prudenter Huëtius hanc *Halloixii* conjecturam reprobat; *quonam* (inquit) *argumento probari poteſt, hominem obſcuro loco natum, & fortunæ tenuis*, qualis Philippus, *in notitiam Origenis veniſſe, Viri magnis de rebus ad hæc loca miſſi?* Sed fortè ejus Conjux ibi inciderat in Origenem, vel etiam in Hippolytum Arabem; quæ licet tum adhuc *privata*, cognatione attingebat *Jul. Moeſam*, & *Jul. Mamæam*, quæ poſtrema Clariſſimo Le Moyne dicitur, Severæ mater vel avia? Et *Boſtra* Arabiæ Petreæ civitas, & Metropolis, etiam Colonia, aucta & ornata fuerat ab Alexandro Severo; quin ab eo dicta *Alexandriana*, uti eadem à Trajano, per quem ſubacta fuit Arabia, *Nova Trajana*; quæ & patriâ fuiſſe creditur *Philippi* Arabis, ab eo *Philippopolis*, appellanda. Ità unius Philippi gratiâ, humili loco nati, dein perfidiâ emergentis, nullâ virtute, minùs Chriſtianâ, à vitiis redempti, fabulæ fabulis cumulantur, ut fides ſit iis quæ habuerat *ex incertâ auditione Euſebius*, ità ipſe Huëtius. Non capio quî in mentem venerit Celeb. quondam Collegæ meo, ut Uxorem hujus Philippi, quæ Euſebio eſt *Severa*, in Nummis

Le Moyne Var. Sacra p. 1106. & 1109. *Marcia Otacilia Severa Aug.* antè hoc potentiæ faſtigium ignotam, ſaltem de quâ nihil Hiſtorici, aſſerat *matrem* habuiſſe vel *aviam*, *Jul. Mamæam*, & fuiſſe *niſi fallitur ſororem Alexandri Severi*. Equidem *Jul. Mamææ* genus fuit illuſtre, cujus mater *Jul. Moeſa*, ſoror Jul. Domnæ Uxoris Severi, matertera Baſſiani Caracallæ, avia Elagabali, filia Julii Aviti Lupi Viri Conſularis; quemadmodum J. Mamæa nupſerat *Marciano*, Viro itidem Conſulari, à quo Alexandrum ſuſcepit, qui poſteà Auguſtus, cui etiam filia tribuitur *Theoclia*, nulla certè Severa,

vel

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
191 M 4

vel Otacilia. Nec Philippus, qui pridem nupſerat, antè adeptas dignitates, obſcuro genere, præterquàm inter Latrones Arabas, ejus ſplendoris fuit ut familiæ tot Auguſtorum inſereretur. Cumprimis & J. Moeſam, & J. Mamæam, fuiſſe ſuperbiſſimas fœminas, quæ cum magnis virtutibus grandi ſe ſupercilio tollerent, notum ex Hiſtoriâ eſt, & ſuperiori de *Mamæâ* Diſſertat. obſervatum. Dein alterum errorem obſervo, qui pleriſque Doctis impoſuit, etiam Joſ. Scaligero, Joh. Triſtano, Car. Patino, Steph. le Moyne: Confundunt illi *Boſtram*, celeberrimam Coloniam ſub Alexandro Severo, Metropolim Arab. Petreæ, Idumææ in ſacris attributam, cujus Epiſcopus fuerat Beryllus, & quò ſe contulit Origenes, Gordiano imperante; cum altera *Boſtrâ*, quæ Philippi noſtri patria fuit. Hæc enim eſt quæ Geographis dicta *Boſtra Legio*, prope Trachonis colles, ad Orientem Palæſtinæ; Et ea ipſa fuit quam, arrepto Imperio, Philippus inſtauravit vel *condidit* potiùs, ut Aur. Victor & Zonaras, ac de ſuo nomine *Philippopolim* nominavit, tum *Coloniæ* ac *Metropoleos* titulo ornavit. Unde Aurelius Victor Philippum dicit fuiſſe *Arabem Trachonitem*, & *condito apud Arabiam*, ſub exordia Imperii, *Philippopoli oppido*, *Romam veniſſe*. Et ad hanc referendus Num. Philippi Patris, Col. Metropolis Bostra, addito Ceb. σεβάσμια, ut intelligeretur *Auguſti* patria, eaque duplici honore ornata, *Coloniæ* & *Metropol.* Et aliis Nummis, plus vice ſimplici, apud Vaillant, Seguinum, Goltzium &c. ΦΙΛΙΡΡΟΛΙΤΩΝ ΚΟΛΩΝΙΑ vel ΚΟΛΟΝΙΑ, de *Philippopoli* hac novâ & Arabicâ, in quam hujus Boſtræ nomen tranſiit, in honorem Philipporum; & ſub iis tantùm cudendi hi

A. Victor de Cæſar. C. XXVIII. *Zon. Lib.* XII. C. XIX. T. I.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
191 M 4

Nummi fuêre: Quamvis poſteà adhuc Epiſcopalis dicatur ſedes in *Arabiâ*, ut ex ſubſcriptione Conc. Chalcedonenſis, ex *Provinciâ Arabiæ*, *Ormiſda Philippopolitanus*. Cur verò hanc dixerit Cedrenus Βόστραν τῆς Εὐρώπης, *inquâ* condiderit τὴν Φιλιππούπολιν, non aliam rationem invenio, niſi quod Philippopol. *Thraciæ* confuderit (ut alii multi) cum *Arabicâ*. Pari ratione *Dux* ille *Arabum* vel *Præſes Arabiæ*, converſus ab Origene, ὁ τῆς Ἀραβίας ἡγούμενος, miſſis literis ad Præfectum Auguſtalem Ægypti, fingitur nonnullis parens hujus Philippi, quia is *Latronum* Arabum Dux; nempe *ductor latronum*, ut diſertè A. Victor in Epitome, quibus utpotè perfidis, nullum apud *Præfectum* Cæſaris patrocinium, nec apud *Demetrium* Epiſcopum fides fuit. Prius autem factum imperante Caracallâ, cenſet in *Origen.* Huëtius. Denique pari jure converſa dicitur Conjux Philippi *Severa*, ab *Hippolyto Portuenſi*, quem precariò faciunt Arabem, *Boſtrorum* Epiſcopum, vel *Adenæ* portûs nobiliſſimi in Arabiâ Felice; nullo in Veteribus præeunte, ſaltem non *Euſebio*, qui locum Epiſcopatûs ignoravit, nec *Hieronymo*, ut diſerte teſtantur. Quem etiam ſub Caracallâ, Elagabalo, & Alexandro Severo floruiſſe certum eſt, & in Italia ac Romæ vitæ partem exegiſſe, undè multis Ἐπίσκοπος Ῥώμης, & pleriſque Græcis à v. & vi. minimum Seculo, ut fatetur Monachius noſter; mortuus (quamvis anno non ità certo) antè Philipporum tempora. Quod ſi *Martyr* idem fuit, incertâ tamen famâ, non ultrà Maximini ætatem, Epiſcopis & Antiſtitibus præcipuè infeſti, id eſt ultrà A. Ch. ccxxxvii. vitam produxiſſe cenſendus eſt. Προτρεπτικὸς Hippolyti πρὸς Σεβήρειναν, nihil probat, quum conjecturæ conjecturis cumulentur.

Ajunt

Conc. T. iv.

Tom. i. In Phil. p. 257. Et Par.

Euſeb. L. vi. C. xix.

Huët. L. i. C. ii. N. v.

Euſ. L. vi. C. xxi. Hier. Cat. in Hippol.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
191 M 4

Ajunt 1. Legendum eſſe Σεβήρειν-αυ, pro Σεβήρειναν. 2. Αυ eſſe pro Αὔγουσταν, nullo licet exeſæ lit. in Laterculo indicio. 3. Non aliam fuiſſe *Severam*, cui aptari poſſit ille προτρεπτικός. Imò Elagabali conjux *Severa* quoque appellata, & *Aquilia Severa*; ſic Severi Imperatoris illa, *Domna Severa*, *Magna Jul. Severa*; & magis quadrarent tempora. 4. Supponitur, neceſſariò hanc *Severinam*, ad quam Hippolytus, fuiſſe *Auguſtam*; qualis nulla apparet hoc nomine, nec tacituro dignitatis Tit. Protreptici ſcriptore. 5. Neque probat illud Theodoreti; ſcripſiſſe Hippolytum πρὸς βασιλίδα τίνα *ad quandam Reginam*: Ergò Imperatricem, ergò Uxorem Philippi Marciam Otacil. Severam, ergò ſuperſtite adhuc Hippolyto, quo tempore Philippus imperaret, præter fidem Veterum! Adde βασιλίδα τινα, dicere *aliquam Reginarum*, ex pluribus ejus dignitatis fœminis, nec de *Auguſtâ* ſic locutus fuiſſet Theodoretus. Veriùs Uxorem voluerit *Abgari* Regis, de quo ut *ſancto Viro* Africanus, & Euſebius, Macrino imperante, cujus tempore jam inclaruit Hippolytus. Planè ut Vir Doctiſſimus, ex eo quod aggregari dicantur Chriſtianæ Eccleſiæ βασιλεῖς *reges*, in Dialogo tributo Origeni, infert præcipuè innui *Philippos*. Dixiſſet potiùs, diſtinctionis ergò, Αὐτοκράτορας, Καίσαρας, τοὺς τὴν ἀρχὴν διαδέχοντας; jamque obſervatum Fratri meo, Epiſtolâ ad Andr. Morellium, βασιλέα *de Imperatore quidem vulgò à Græcis Scriptoribus dici, nuſquam tamen eâ voce in Græcis Cæſarum Nummis vocari, uno Commodi excepto.* Præterquam fatetur Cl. Wetſtenius, Origenis ætate *Abgaros* Reges *Chriſtianos* fuiſſe, ex teſtim. Euſebii, Hieronymi, qui etiam *Magni* Reges nuncupantur, & *Sancti*, præter *Principes* alios:

Euſ. Chron. A. CCXVIII.

Wetſt. Præf. A. 4.

Er. Spanh. Ep. V. ad Morell.

Quâ de re diximus in noviſſimâ Eccleſiæ Hiſtoriâ, ad *Seculum* III. Ne jam in diſquiſitionem veniat *Dialogus* ille adverſus *Marcion.* num ſit verè Origenis? Negantibus ferè omnibus, quotquot ſunt non obeſarum narium, Criticis, & inter eos Cl. Huëtio, quum in illo Dial. & *Templa*, & *Idola Ethnicorum* everſa fuiſſe tradat. Sed nihil opus eſt hac diſquiſitione.

Huët. Orig. L. III. C. *Ult.* N. IX.

X. Quartò, nec probandi vim magnam habent, quæ ſuprà retulimus ex *Euſebio*, *Chryſoſtomo*, *Leontio* Antiocheno, apud Auctorem Chronici Alexandr. Horum tamen ſe tuentur auctoritate, ut reliquos taceam, Henr. Valeſius *Notis* ad Euſebium, Clariſſ. Huetius ſuis, in Origenianis, Tillemontius in nuperâ Hiſtoriâ, & ad eam Notis, nec refragante Ant. Pagi in laudatâ Criticâ. Saltem in *occulto* & *clàm Ethnicis*, evaſiſſe Philippum Chriſtianum, non diu ab occupatâ tyrannide, cenſent Viri magni. *Sub ipſa porrò Imperii ſui initia*, (ſic Huëtius) *Chriſti doctrinam amplexum fuiſſe Philippum ex eo liquet, quod in coetum Chriſtianorum jam creatus Imperator recipi poſtulaverit Antiochiæ, quò nonniſi poſt arreptum recens imperium ſeſe unquam contulit*; nempè antequam Romam adiiſſet. Quod verò *clàm amplexus fuerit Fidem Chriſtianum*, hinc patere, quòd aliàs *veriſimile non ſit, tacituros id fuiſſe ſcriptores Ethnicos.* Rurſùs, *nec multo veriſimilius, ſi Chriſtianus non fuiſſet, id proditurum Euſebium, temporibus illis proximum.* Vis tota hujus argumenti reſidet in narratione Euſebianâ: De *Philippo* Cæſare, in *poſtremâ vigiliâ Paſchatis*, (paulo poſt uſurpatam tyrannidem) ſubituro Chriſtianam *Eccleſiam*, ut particeps fieret τῶν τῆς ἐκκλησίας εὐχῶν, χριστιανὸν ὄντα *utpotè Chri-*

Theſi III.

Valeſ. ad Euſ. p. 128. *Huët. Orig.* L. I. C. III. *Num.* XII. *Tillem. Hiſt.* T. III. p. 816. 817. &c. *Pagi. ad* A. CCXLVII. *Num.* VI.

Hiſt. L. VI. C. XXXIII.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
191 M 4

Chriſtianum; ſed ab *Epiſcopo* prohibitum fuiſſe, donec ἐξομολογήσει factâ, in *Pœnitentium* ordine vel *loco* conſtitiſſet: Imperatorem verò *libenter obtemperaſſe*, τὸ γνήσιον καὶ εὐλαβὲς τῆς περὶ τὸν Θεῖον φόβον διαθέσεως *ſincerum ac religioſum affectum timoris Dei* ipſis operibus demonſtrantem. Quod videtur confirmari ex narratione Leontii Antioch. Epiſcopi, apud Auctorem *Chronici Alex.* qui à majoribus κατὰ διαδοχὴν haberi dixit, accidiſſe illud Antiochiæ, ubi *Imperatoris Philippi Uxor, atque adeò ipſe Philippus, uterque Chriſtianus, à ſancto Babylâ, Eccleſiæ ingreſſu prohibiti* referrentur, *propter perpetratum à Philippo crimen*: Nempè, cum Præfecturam *Prætorii gereret, imperante Gordiano, commendatum ſibi à Gordiano Filium, mortuo eo ipſo Gordiano, interfeciſſe, ac Imperium arripuiſſe*; Et hanc quoque cauſam fuiſſe, *cur Decius S. Babylam interfecerit*, talia auſum in Capita Auguſta. Accedat Chryſoſtomus, in citatâ Oratione in *Babylam* Antioch. quem *eadem ferè narrare, niſi quod Imperatorem non nominat*, Henr. Valeſius ad Euſeb. Diſertè enim *Os aureum*. 1. De *Imperatore* tum regnante, quem magno animo *ejecerit ex Eccleſiâ* Babylas Epiſc. Antiochenus. 2. Idque ob crimen occiſi propriâ manu & gladio παιδὸς βασιλικοῦ *filii Regii*, μειρακίου οὐδὲν ἠδικηκότος *puerili nullius facinoris rei*, à Patre dati obſidis loco, & quidem contrà Legem amicitiæ, & fidem *juramento* firmatam: Multis exaggerante Chryſoſtomo illinc atrocitatem hujus delicti, hinc Babylæ illam ἀπαρρησίαν quâ ἐξέβαλε τὸν τὸ πλεῖστον μέρος τῆς οἰκουμένης ἁπάσης κατέχοντα, ut Paſtor arcet à caulâ ovem morbidam, πρόβατον ψώρας ἐμπεπλησμένον. Factum verò id eſſe ab *Epiſcopo*, ob crimen longè diverſum, ſcilicet *po-*

Supra Th. III.

Th. III.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
191 M 4

Var. Sacr. p. 1109. Dyn. VII. p. 80. Oxon. 1683.

lygamiam & *inceſtum*, habet Abulfarajus, quod probat Clariſſ. le Moyne. *Quod* (inquit) *factum crediderim conſilio Severæ, quæ Chriſtianis moribus imbuta, Polygamiam & inceſtuoſos toros toto corde horrebat.* En *quatuor* narrationes diverſiſſimas unius & ejuſdem facti, prohibiti ſcilicet Imperatoris ab Eccleſiæ aditu. Accedat *quinta*, de quâ paulo inferiùs, ex Actis Pontii Mart. toto jam Cœlo à reliquis diverſa, tempore, loco, perſonis, & adjunctis circumſtantiis. Quo ipſo de re totâ facile judicium eſt, & ſaltem duo narrata inter ſe comparant ac conciliant Valeſius, Huëtius, Tillemontius, illud Euſebii, & alterum Leontii Antioch. de quo paucis diſpiciendum.

XI. Rectè ſenſit Doctiſſ. Triſtanus, nec abludit Cangius ad Chron. Paſchale, fontem omnis hujuſce traditionis eſſe *unum Euſebium.* Quod modò jam ſuprà, ubi de *J. Mamæâ* Auguſtâ, ex verbis Euſebii *Chriſtianam* hanc fuiſſe poſteriores concludebant. Obſervabit Lector ſequentia. 1. Euſebium non poſitivè affirmare, *Philippum* fuiſſe *Chriſtianum*; ſed tantùm, *ferri* (κατέχει λόγος) *hunc Chriſtianum exiſtentem*, ſe publicæ ἐξομολογήσει & μετανοίᾳ ſubjeciſſe.

Tillem. P. III. p. 818. Ed. Brux.

Agnoſcit nuperus Tillemontius, alias inclinans in Philippum Chriſtianum, *verba Euſebii nihil poſitivi dicere, nec ſatis intelligi, num ipſe dubitet de Chriſtianiſmo Philippi, an tantum de ejus Pœnitentiâ.* Refert enim Hiſtoricus, ſuo tempore *vulgatam* per nonnullos *famam*, de hujus Imperatoris actâ *Pœnitentiâ*, conſiſtentis in Veſtibulo Eccleſiæ inter μετανοοῦντες, quo ipſo ſuppoſuit *fama* eadem, *fuiſſe Chriſtianum.* Deinde Hieronymus affirmantiùs in Verſione Chron.

Hier. in chron.

primus omnium ex Romanis Imperatoribus Chriſtianus fuit: Quæ ipſiſſima verba ſequentes

tes

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
191 M 4

tes dein Chronographi repoſuêre. Nam quod alibi dixit, Decium Chriſtianos perſecutum ex privato odio in Philippum, vel quia *religio Philippi* ea fuerat, precarium illud eſt, nec dixit Euſebius: Neque illud cum Decii prudentiâ, vel Philippi ἀποθεώσει, vel clandeſtino ejus Chriſtianiſmo, qualem volunt, ſatis convenit; uti nihil in favorem Chriſtianorum fecerat Philippus. 2. Familiare iſtud eſt *Euſebio*, narrare plurima, non quæ ipſe certa haberet & indubia, ſed quæ ex incertâ traditione, tùm quando iſta ſcriberet, ferebantur. Hinc frequentiſſimè idem, ὡς κατέχει λόγος, κατὰ διαδοχὴν, ὡς ἡ παράδοσις περιέχει, λόγος ἔχει, λέγουσι, ἔλεγον, φασὶ τὸν λόγον, ὡς φασὶ, φέρουσι, φέρεται, &c. Ut quæ ferrentur non ſolùm de Epiſtolâ Chriſti ad Abgarum, ſed & de Judâ qui & Thomas, de Thadæo Apoſt. uno ex LXX. de colloquio Thadæi cum Agbaro, &c. Sic illud de ſtatuâ æneâ juxtâ domum fœminæ Hæmorroïſſæ; de Tiberii reſcripto ad Senatum, ut *Chriſtus* inter *Deos* referretur; de Simone Mago Romæ præſtigias exercente; de Petro Apoſtolo Romam delato ſub Claudio; de Johannis, vel Jacobi Apoſtolorum, variis fando acceptis; de Aſcetis Ægyptiis vel Therapeutis, Philonis tempore, qui Chriſtiani fuerint, atque à Marci prædicatione converſi; de variis Apoſtolorum itineribus, ut *Thomæ*, in Parthiam, *Andreæ in* Scythiam &c. de Miraculis per Aſturium Paneade geſtis; de multis id genus incertis, ex traditione tamen hauſtis, hinc de quibus κατέχει λόγος, περιέχει ἡ παράδοσις &c. Sexcenta id genus ex Tradit. apud Socratem, Sozomenum, Theodoretum, Auct. Chronici Alex. Cedrenum, Zonaram, Nicephorum &c. & ne Ἐξωτικοὺς dicam. 3. Nullum profert Euſebius rei tantæ, ac penè incredibilis *teſtem*, ut

Euſeb. L. I. C. XIII. L. II. C. II. C. XVI. XVII. *Lib.* III. C. I. L. III. C. XXIII. L. VII. C. XVII. XVIII. &c.

ut aliàs ſolet. Firmat enim ſua paſſim, ex relatione v. gr. Juſtini, Irenæi, Papiæ, Clementis Alex. Tertulliani, Hegeſippi, Dionyſii Corinthii, vel Alexan-
Euſ L.III. c.XXIII. drini, &c. Ἀπόχρη διὰ δύο πιστώσασθαι τὸν λόγον μαρτύρων, ut quæ refert accidiſſe in Aſiâ, circà Juvenem à *Johanne* commendatum Epiſcopo cuidam. Imò tacent antè Euſebium Scriptores, quotquot Philippi, aut eorum temporum, meminêre. Quin alia omnia de Philippo referunt, & Lactantius anterior Euſebio diſertè, Conſtantinum *primum omnium Romanorum*
Theſ. VII. *Principum errores* Gentilium *repudiaſſe*, ut antè viſum. 4. Ipſe Huëtius, de hac Euſebii narratione, ſive de Philippi Exomologeſi & admiſſione inter Pœnitentes; *Id ſanè advertendum eſt, ex incertâ auditione Euſebium retuliſſe*, & ex quorundam ità narrantium fide. Hinc non modò illos tacet qui rem retuliſſent, ſed & circumſtantias hiſtoricas, ac omninò neceſſarias faciendæ fidei. V. gr. *ubi* hæc res acciderit, an in Oriente ſive Antiochiæ, ſive in vicino loco, an in Italia, & Romæ; *quando* factum, an initio Imperii, an deinceps, ut Baronius; quo *Epiſcopo*, quem alii deinceps Babylam, alii Fabianum Romanum dixêre; in quo *Pœnitentium* ordine conſtiterit, & *quamdiu* Imperator abſtentus ità fuerit: Undê diu poſteà additum ad narrationem Euſebii, à ſcriptoribus *quinti ſextive* Seculi, Ex gr. *ſolitum* Imperatorem, *tempore precum*, *extrà Eccleſiam ſtare*, *inter Catechumenos*; non ipſum ſolummodò *Philippum*, ſed & *Conjugem* ingreſſu Eccleſiæ prohibitam; cauſam etiam exercitæ Diſcipl. diverſimode retulerunt. 5. Sic dum dicit Euſebius χριστιανὸν ὄντα, ſcilicet Chriſtianis adſcriptum, antequam adivit illam *Eccleſiam*, quam volunt fuiſſe *Antiochenam* ipſe Valeſius, Huëtius,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
191 M 4

tius, ſiquidem vera narrentur; ſupponeret Hiſtoricus Arabem hunc *Chriſtianum* fuiſſe, quando paulo antè, complicatâ tot ſceleribus perfidiâ, Imperatorem ſuum ac Dominum interfecit, Gordianum Pium. Quod commentum vel cavillum non à Chriſtiano Hiſtorico, ſed à Gentili potius in probrum Chriſtianæ Religionis, profectum crederes. 6. Zonaras ſimiliter in incertam traditionem refundit: Sanè fuiſſe Philippum εὐμενῆ πρὸς χριστιανοὺς *ergà Chriſtianos benè affectum*, & hinc fabula de Chriſtianiſmo Philippi. Sed quod *Chriſtianam fidem amplexus fuerit*, *& communia cum Chriſtianis vota fecerit*, hujus rei *auctores quoſdam* eſſe, κατ' ἐνίους inquit. Addit, confuſos videri *Philippum* præfectum Ægypti, patrem Eugeniæ, cum *Philippo* Præfecto Prætorio, dein & Auguſto. Nicephorus Calliſti pariter, rumorem vel famam ità habere: φασὶ *ajunt* τοῦτον πρῶτον ἐκ τῆς ἡγεμονικῆς ἀξίας Χριστῷ προσελθεῖν. Ut nugas egerint, qui illud Euſebianum, κατέχει λόγος, reddiderunt, *vox publica omnium eſt*, conſtat *univerſali conſenſu*, vel *inter omnes convenit*; de re hactenus à nemine antè Euſebium traditâ, imò quæ antè traditis de Philippo, ex omnium conſenſione, palàm repugnaret. Quod enim volunt idem teſtatum eſſe *Dionyſium Alex.* locutum de Principibus antè Valerianum, etiam illis qui λεχθέντες ἀναφανδὸν χριστιανοὶ γεγονέναι, 1. Non magis de Philippo accipienda, quam de optimis antè *Principibus*, πληθυντικῶς, qui benevoli fuiſſent ergà Chriſtianos, qualis præ cæteris Alexander Severus, dein & Gordianus. 2. Hinc *dictos* vel exiſtimatos tales (à nonnullis) *palàm Chriſtianos*; *non quod reipſâ Chriſtiani extiterint*, ut benè Valeſius, aut ſic ipſe *exiſtimarit* Dionyſius.

Zon. T. I. L. XII. p. 624. *Ed. Reg.*

Niceph. Hiſt. L. V. C. XXV. P. 374.

Suprà Theſ. III.

Theſ. x. XII. Num verò, quod ſuprà retulit Auctor Chronici Paſchalis, tanquam ex narratione *Leontii Antiocheni*, confirmet iſtud Euſebianam, verbo diſpiciendum. Nihil jam dicimus de *tempore*, quo Auctor ille hæc ſcripſit, vel potius ex variis centonibus & pannis hoc Opus conſarcinavit, undè χρονοῤῥάφος Caſaubono dictus; (*Notis ad Lampr in Commodo, p.* 94.) deve hujus Chronici vel laudibus vel παραχρονισμοῖς, variationibus, inſertis quandoque ineptiis, fabellis ex Joh. Malalâ Antiocheno, & aliis, de quibus adeantur præcipuè Scaligeri, Petavii, Cangii. 1. Auctor ille totum hoc refert ex unius *Leontii* Epiſcopi narratione, tempore Conſtantii, & Ætii Ariani, cui favit Leontius (ut pluribus Philoſtorgius) *centum* annis à morte Philipporum, ut ex eodem Chron. Alexandrino conſtat: (*Chron. Alex. A.* 253. *Olymp.* CCLVII. *p.* 270. *Ed. R.*) κατὰ διαδοχὴν *per traditionem* ità ſe accepiſſe, ut *Leontius* διηγήσατο τοῖς πρὸ ἡμῶν *narravit iis qui antè hæc tempora vixêre.* Ergò traditio oralis fuit, ſolâ narrantium fide ſubnixa, & quidem ut ferebant illo tempore quo hæc ſcripſit Chronographus. Planè ut alibi agens de hoc *Leontio* Antiochiæ Epiſcopo, cui curæ eſſent *Xenodochia*, narrat fabellam de *tribus religioſis viris*, quos (*Ad A.* 350. *Olymp.* CCLXXVIII. *p.* 218.) præfeciſſet τῇ τῶν ξένων θεραπείᾳ, quorum uni nomen *Eugenio*; tùm de eorum profectione aliquot ab Urbe Antiochenâ miliaribus, ſocio itineris *Judæo* quodam; de natâ inter eos diſceptatione, *de fide Unigeniti Filii Dei*; tum de reperto in viâ *ſerpente mortuo*, & oblatione Judæi, ſe fidem *Chriſtianam* amplexurum, ſi vorato à *tribus* Chriſtianis ſerpente, illæſi remanerent; quod factum, & Judæum ſimul converſum. En ſcriptorem hunc, fabellas intertexere aſſuetum, fando acceptas. 2. Iſtud de cauſâ necis *Babylæ* Epiſcopi, & quidem faciente *Decio*, ipſâ ſe abſurditate refellit. Indigna-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
191 M 4

gnatus ſcilicet Decius, qui Tyrannum ſuſtulerat, quod Babylas Philippi conjugem, & Philippum ipſum, *ab Ædis ſacræ ingreſſu arcere auſus eſſet*! Ergò jam favens Decius Chriſtianiſmo Philippi, & Otaciliæ conjugis; Et hunc, palàm ità Chriſtianum, inter *Deos* retuliſſet, quod non modò Eutropius, ſed & Numiſmata teſtantur, de Patre & Filio, apud Goltzium in Theſ. & alios! Adde nihil tale narraſſe Euſebium, vel anteriorem alium, de *Babyla* *A*ntiocheno. Hieronymus, & poſt eum Oroſius, *Decium* odio *Philipporum* perſecutum eſſe Chriſtianos, quaſi his rei fuiſſet quicquam cum Philippis: Quos imò Senatus Rom. Gentilis ſuperſtitionis tenaciſſimus, conſenſerat *Divis* adſcribi, ſolito Conſecrationis ritu. 3. Vel Leontii iſtud narratum, fuit de re inter Antiochenos teſtatiſſimâ, tabulis Eccleſiæ illius conſignatâ, de quâ nulla eſſet dubitatio; vel de re quæ quorundam rumoribus ferebatur. Si prius, non ignoraſſet certè rem Euſebius, in proximo agens, in vicinâ Syriæ Palæſtinâ; nec in Hiſtoriâ tacuiſſet, ſeu *Eccleſiam* in quâ iſtud acciderat, puta Antiochenam, ſeu Epiſcopum *Babylam*. Si poſteriùs, ejus hæc hiſtoriola generis eſt, cum infinitis aliis ex vanâ traditione acceptis. 4. Nihil Euſebius de *Conjuge* Philippi, ut etiam *Chriſtianâ*, atque aditu dictæ Eccleſiæ prohibitâ, idque ob Mariti crimen. In cujus communionem veniſſe Otaciliam, nulla Hiſtoria refert. Uti certum, omnes ferè *Nummos* M. Otaciliæ Severæ Aug. qui plures aſſervantur in Gazis, Græcos & Latinos, habere Paganas Inſcriptiones, & reſpicere ad πολυθείαν, ac ſuperſtitiones Gentilium, *Junonem*, *Cybelem* &c. ut etiam diſertè Triſtanus in *Tomo* II. Commentarii Hiſtorici. Utque hæc Fœmina Mari-

Goltz. Theſ. col. 107. 108.

to & Filio ſuperfuit, (nuſquam ſiquidem *conſecrata* legitur, quod factum omninò fuiſſet, ſi Philippo vivo obiiſſet diem extremum, qui & *Gordianum* III. & poſteà *Marinum* conſecravit) potuit illa ab Origene, poſt iſtorum caſum, vel alio quocunque, ad Chriſtianam fidem eſſe inducta. 5. Nec quadrant cum Hiſtoriæ fide reliqua, quæ Philippi crimen tangunt. Dicitur enim huic, adhuc *Præfecto Prætorio, commendatum fuiſſe à Gordiano Filium*, quem poſteà *interfecit*. De quo nihil Hiſtorici; nec vel Præfectus tum Prætorio Philippus, vel Gordianus ſecundus Filium huic commendavit, vel Gordianus III. interfectus à Philippo *filius* fuit Gordiani *Junioris*, qui in Africâ intrà annum & Imperator dictus, & cum ſeniore Gord. occiſus fuit. Fuit autem hic ex *filiâ* nepos *ſenioris* Gordiani, ut conſentiunt plerique; ac nuper de his Gisb. Cuperus, Vir dignitatibus & famâ Illuſtris, Diatribâ de *Gordianis*. Nec diu antè interfectum à ſe Gordianum III. vel Pium, Philippus Præfecturam Prætorio geſſerat. 6. Mirum itaque Eruditiſſimos, Valeſium, Huëtium, alioſque nixos teſtimonio Auctoris Chron. Alex. hæc cum Euſebianis conferre, atque etiam conciliare ſuſtinuiſſe. Atque adeò Converſionem ac Pœnitentiam *Philippi* retuliſſe ad ipſa initia Imperii, ſtatim ab admiſſâ nece Gordiani, antequam Romæ ſe ſtitiſſet. Si urgeas, non ignorare igitur hæc potuiſſe Gentiles, quæ Antiochiæ in publico accidiſſent; reſpondent, hæc geſta in *extremis oris Rom. Imp. procul à Romanorum conſpectu*; ac poſteà *initiatum ſacris à Fabiano Philippum occultò, idque clàm Ethnicos habuiſſe*. Quod poſterius ex Actis Apocryphis Pontii, de quibus verbùm infrà, deſumptum eſt. Sed benè eſt, integerrimum in his

Pa-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
191 M 4

Pagium ita laudare ſagacem Huëtii conjecturam, ut diſertè alibi, nec ſemel, *neget Philippum Chriſtianam fidem ſuſcepiſſe, quando edidit Ludos Seculares*; ſeu quando *Annum U. C. milleſimum celebravit*, *nondum Chriſtianum fuiſſe*; quod factum eſt anno Imperii III. Chriſti CCXLVII. ut ipſe Pagius. Diſſert. Hyp. Proleg. N°. XII. Crit. A. CCXLVII. N. IV.

XIII. Supereſt narratio quæ habetur in ſuperiori *Orat*. Chryſoſtomi de *Babylâ* Antiocheno, *adversùs Gentes*. Sed benè eſt adferri in hanc rem hæſitanter, ab illis ipſis qui Chriſtianiſmo Philippi favent. Siquidem 1. Chryſoſtomus nullum *nomen* Imperatoris profert, qui ejectus à Babylâ fuerit. 2. Nihil narret eorum quæ ab Hiſtoricis *Philippo* imputantur: Nihil certè de Gordiano Imper. ejus juſſu interfecto, hinc exactâ à Philippo pœnitentiâ; de quâ re Euſebius, & Auctor Chronici Alex. 3. Chryſoſtomus de Imperatore, qui innocuum *puerulum*, filium Regis extranei, obſidem datum, contrà juramenti fidem, propriâ manu occidiſſet: Deinde qui *Babylam*, à quo ejectus fuerat extrà Eccleſiam, quoque interfeciſſet. Rex ille planè fuit *Abgarus*, Chriſtianus idem, in Amicitiam receptus à Gordiano, cui etiam faverat Philippus, Arabs ipſe, & qui auxilia ſubmiſiſſet Philippo. Et hujus *filium*, occiſum à Decio innuit Chryſoſtomus, qui etiam *Abgarorum* regnum extinxit. Hinc Philoſtorgius, alios id *Numeriano* tribuere, alios *Decio* Imp. quos cupido inceſſit Eccleſiam, cum frequentiſſima eſſet, ingredi. Metaphraſtes, Suidas, Nicephorus Calliſti, de *Numeriano* itidem. Qui verò *hæc Philippo Imperatori (iique Chriſtiano) tribuunt, id nullo auctore firmant, imò ex hoc quoque Philoſtorgii loco refutantur*, quod judicium eſt magni Jac. Godofre- Theſ. x. Philoſt. L. VII. C. VIII. Godofr. in Phil. p. 296.

 di

di *Diſſert.* in Philoſt. Ejecerat autem Principem illum *Babylas*, non vi armatâ, ſed iis armis quæ ſunt Eccleſiæ propria, magnâ tamen animi fiduciâ. 4. Hinc

Loco cit. p.822. Eruditiſſ. Tillemontius, favens aliàs (ut dixi) ſententiæ pro Philippo Chriſtiano, ad locum hunc Chryſoſtomi; *Optandum eſſet ut Chryſoſtomus uſus eſſet Tabulis quæ magis fidem merentur. Sed nihil novum hoc in laudatis à ſanctitate, & à facundiâ Viris, quod & ſagaciſſimis in Hiſtoriâ frequenter accidit, falli in factorum circumſtantiis.* Ex quo intelligitur, quâ fiduciâ à nonnullis aſſertum fuerit, *docere nos ipſum Chryſoſtomum, quod Philippus fuerit Chriſtianus*: Quin ipſe Valeſius; *Eadem ferè* (cum Euſebio) *Chryſoſtomus* &c. Qui tamen Chryſoſt. ſuprà *Th.* VII. diſertè, *omnes uſque ad Conſtantinum Impp. Gentiles fuiſſe.* Patet etiam, ad narrationem *Euſebii*, alias atque alias circumſtantias acceſſiſſe, ſucceſſu temporis, ut accidit traditionibus id genus, quæ hujus certè vanitatem arguunt. Talia ſunt illa Georgii Abulfaraji, Malatienſis Arabis, religione Chriſtiani, qui Seculo XIII. ſcripſit Hiſtoriam Dynaſtiarum, & diverſiſſimis circumſtantiis factum hoc circà Philippum repræſentat, tacitâ tamen *Eccleſiâ* ad quam admitti deſideravit Philippus, & nomine *Epiſcopi*, qui prohibuerit. Nihil ille de parricidio in Gordianum admiſſo, aliiſque ſceleribus de quibus Capitolinus, & cæteri, ſed monitum Philippum ut à *Polygamiâ*, & ab *Inceſtu* abſtineret, tanquàm *vetitis*. Addit, *ſolitum* Imperatorem, *tempore precum accedentem, extrà Eccleſiam ſtare, cum illis qui religioni initiabantur*, id eſt Catechumenis, *neque adhuc de eâ loquerentur*, quales ſcil. dicti ἀκροώμενοι ſeu *audientes*. Quod totum factum immutat, præter fidem Vete-

rum.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
191 M 4

rum. Et Cl. Le Moyne, agens de Origenis & Hippolyti literis ad Severam; *Forſan conjugis Philippi Polygamiam & inceſtuoſas conſuetudines improbavit*; Et alia plura in his de *Philippo* patre, Filio, Conjuge, familiâ Imperatoriâ, de *J. Mamæâ*, de Hippolyto, Origene, enunciat Vir in conjectando ſagax, per τὸ *Forſan*, *Forſan*, &c. quæ idoneorum teſtium præſidio deſtituta. Hujuſmodi, quæ is de Polygamiâ & Inceſtu Philippi Imper. de ejuſdem Ludis Sæcularibus, de ἀγελαστία Filii, de Actis Valerii, &c. ſuis locis indicanda. Certè tantùm abeſt ut vagæ aut inceſtæ libidinis accuſetur Philippus, quamvis ſcelerum omnium capax; ut plures ſint *Nummi*, qui modò *Philippum* conjunctim cum *Uxore* repræſentant, modò *M. Otaciliam* ſeorſim, cum *Capitibus adverſis* Philipporum, & cum Inſcript. *Concordia Augg.* videndi apud Goltzium, Triſtanum, Patinum, Vaillantium, & alios.

Var. Sacra, T. II. p. 1108. 1109. 1110.

XIV. Quintò, fabulam arguunt, Philippi ſcilicet Converſionem ad Chriſtum, Baptiſmum, alia, *Acta* illa ipſa quæ dicuntur *Pontii* Martyris, & à Baronio, Baluzio, Le Moyne, *Valerio* Pontii *contubernali, & ſtudiorum ſocio, à primâ adoleſcentiâ*, tribuuntur. Ac præter Euſebium, alterum hunc diximus fontem omnis de Philippo Chriſtiano traditionis. Hinc ſumpſiſſe *Martyrologia Rom. Eccleſiæ*, *Uſuardi* ſcilicet *& Adonis*, diſertè Annalium ſcriptor, ne de poſterioribus dicam. Sed benè habet, hæc Acta à Doctioribus in Rom. Eccleſiâ ut Spuria & Apocrypha reprobari. Ac ne Petavium, Valeſium, alioſque dicam, laudatus ſuprà Tillemontius, quanquam pro Chriſtianiſmo Philippi decertans, in *Notis* ad Hiſtor. hujus Imper. *Baronius contendit converſum fuiſ-*

Bar. ad. A. CCXLVI. N. IX. CCXLIX. N. II.
St. le Moyne, Var. Sac. p. 1107.
Baluz. Miſc. T. II. p. 493.
Tillem Not. p. 81. 6

fuiſſe Philippum *antè ſolemnia anni ab U. C. Milleſimi: Quamvis modus quo factam hanc converſionem refert, ex Actis S. Pontii, quæ nullo modo defendi poſſunt, neque auctoritatem habent, neque Viri ſimilitudinem.* Et Baronius ipſe ſuſpecta habuit ea Acta, ſaltem fraudis illatæ. *Quæ verò illic opponuntur de Jovis Templo diruto à Philippo Imp. atque Fabiano Papâ*, (adde *confracta omnia ſculpitilia*, ut in ipſis Actis, *Num.* XIII.) *ab alio potiùs fuiſſe addita putamus, nam in aliis Pontii Actis deſiderantur.* Ad quæ poſtrema Baluzius; *deſiderantur in iis Actis quæ Mombritius deſcripſit*, utpotè *quæ ſint multùm imperfecta & mutila, ſed extant in omnibus antiquis Exemplaribus.* Extant autem in illo ipſo paragrapho, in quo narrantur *Pontii* adhuc adoleſcentuli, ad Fabianum Epiſc. verba de fide Imperatorum, ſuſceptâ pridie ejus diei; tùm *gratiæ* Deo & Chriſto à *proſtrato Fabiano* hoc nomine actæ; tandem *Baptiſmi gratia*, altero ſtatim die, *in Principes* collata. Præceſſit verò *familiaris amicitia Philipporum* cum Pontio; *Colloquium* hujus cum *Impp.* habitum, occaſione inſtantium Ludorum Sæcularium, & *ſacrificii Diis ſuis* offerendi; hinc *ſumma colloquii*: In quo ſcil. Pontius de uno Deo ſummo; de creato Homine, in ſtatu felicitatis; de ſeductione hujus à Diabolo; de miſſione Filii Dei in mundum; ejuſdem Miraculis; incredulitate Judæorum; Crucifixione ſub Pontio Pilato Præſide; Reſurrectione, Aſcenſione in Cœlum, & promiſſione Vitæ æternæ *in ipſum credituris.* Ad quam Pontii prædicationem protinùs *credidiſſe Imperatores, Dei voluntate*, referuntur. Tacemus reliqua; *lætitiam* quæ *illi Civitati* hinc ſupervenerit; dirutum *Templum magnum*, Jovis ſcilicet, cum Idolis,

Baluz. l. c. p. 495.

Baluz. Miſc. L. II. p. 133.

lis; concurſum *omnis populi ad baptiſmatum undam*, & quæ alia ſuâ ſe futilitate produnt. Et hæc commemoraſſe ſufficiat, ut Legendam intelligas, paris cum reliquis originis & auctoritatis, VIII. aut IX. minimum Seculo fabricatam, ſi non ſeriùs. Et ſi quæ his *Actis* fides eſſet, Philippus jam Imperator, diu poſt relictum Orientem, & quidem Romæ, ipſo anno U. C. milleſimo, non converſus modò fuiſſet, ſed baptizatus, & ad ſacramenta admiſſus, idque conſciâ facti Româ, nullâ verò Philippo patri impoſitâ Pœnitentiâ. Quo ipſo corruunt, quæcunque alii de Philippi Chriſtianiſmo, ex Euſebio, Chryſoſtomo, Chronico Alex. aliiſque, ſuſpicati ſunt. Abſurda plura, quibus hæc Pontii Acta ſeſe *produnt*, vel initio ſtatim, ubi v. gr. de *Marco* Pontii patre, abſque nomine alio; de *Julia* matre prægnante fabula &c. ſilentio tranſmittimus. Miror oculatiſſimum in talibus *Baluzium*, & infinitæ lectionis *Monachium* noſtrum, (nam de Baronio nihil novum) his glandibus aut quiſquiliis delectatos. *Antiquiſſimi Codd. Biblioth. Colbertinæ*, qui hæc Baluzii integra ſuppeditarunt, nihil probant, quum ſint Monachalis ævi, ſi vel maximè eſſent illa decimi, aut undecimi ſeculi. Quæ verò ibi, de permiſſis Imperatoribus *ſpectaculis*, à Pontio Converſore, ſolis interdictis *ſacrificiis*; in memoriam revocant, illud Aurel. Victoris, adeò averſum fuiſſe ab iis Philippum juniorem, *ſeveri & triſtis animi* Principem, planè ἀγέλαςον, ut, *Patrem Ludis ſecularibus petulantiùs cachinnantem, vultu notaverit averſato.* Hinc & *Saturninum* appellatum hunc Philippum quidam voluêre, apud Aur. Victorem, in *Epitome*. Ac nollem Clariſſ. Le Moyne, Baronium imitatum, duxiſſe indè argumentum pro

Pontii Paſſ. p. 133. *Ed. Bal.*

Epit. A. Vict. in Phil. Iun.

Bar. A. CCXLIX. N. I.

Le Moyn. V. Sacra, p. 1110.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
191 M 4

hujus ſaltem Philippi Chriſtianiſmo; *qui forſan à Matre, vel ab Aviâ, vel ab Origine, vel ab Hippolito audiverat, Jeſum* (*lachrymas* quidem *uberrimas*) *nunquam riſum vel minimùm ſibi permiſiſſe.* Nec aliundè Goltzius ſuprà dixit, *Filius quippe Deum plurimùm metuebat.* Atqui Hiſtoricus, talem fuiſſe

Theſ. IV. hunc Adoleſcentem à naturâ, & à *quinquenni ætate, ut, nullo prorſùm cujuſquam commento, ad ridendum ſolvi potuerit.* Rectè Baluzius in Notis ad Pontii Acta; *neque quinque annorum puer iſtius diſciplinæ capax eſſe potuit.* Ac per nos indè ſortitus ſit apud Romanos *Saturnini* nomen. Sed neque profectò religio Chriſtiana hominem exuere, torvum intueri, aut Chriſtum, nuſquam *riſiſſe* traditum, hac parte mimicè imitari, unquam docuit; benè humilitatem, modeſtiam, ſimplicitatem, puritatem animi, gravi-

Rom XII. 1 Theſ. V. &c. tatem *hilaritate* temperatam: Undè illa, τῇ ἐλπίδι χαίροντες; χαίρειν μετὰ χαιρόντων; πάντοτε χαίρετε, & quæ id genus plura ſunt.

XV. Sextò, antequam de *Ludis Secularibus* à Philippo celebratis dicimus, qui deſtruant planè ejus

Theſ. V. Num. Chriſtianiſmum, deque *Nummis* eâ occaſione cuſis; nihilo certè magis iſti favet, quod objiciunt de *Nummo Apamenſi*, à Viro Illuſtri Octavio Falkoniero, ſingulari Diſſertatione, illuſtrato: *Imprimis*, ait,

Wetſt. Præf. ad Orig. quæd. Cl. Wetſtenius, *cauſæ noſtræ favet Nummus Apam. Romæ deſcriptus: Qui* (ut à *Viro Magno* acceperat) *ab unâ parte Philippi imaginem refert; ab alterâ Virum in Arcâ ſedentem, & columbam ſuper eâ volitantem, cum Inſcriptione*, ΝΩΕ. Putat quoque Til-

Theſ eâd. V. lemontius, ex antè dictis, *Nomen* illud Chriſtianis ſacrum, loco *Deucalionis*, appoſitum in gratiam Philippi Chriſtiani. Non jam de auctoritate illius

Num-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
191 M 4

Nummi diſputamus, cujus habeo Ectypum ab ipſo Falkoniero exhibitum, cum eruditâ Diſſert. Romæ impreſſâ ad calcem Inſcriptionum Athleticarum. Ac jam ſuprà dedimus Nummi hujus deſcriptionem. Certum eſt ab *Apamenis* eo repræſentatum, ab unâ parte *Philippi* Senioris Caput Laureatum cum inſcriptione ſolitâ; ab alterâ, Diluvium Deucalionis, ex quo ſalvus evaſit cum Uxore, in cymbâ ſeu navigio, Græcis κιβωτῷ, λάρνακι, figurâ quadrilaterâ; undè montem, quò appulit Arca Deucalionis, appellatum Λαρνάσσον, deinde *Parnaſſum*, in Theſſaliâ, habet Stephanus de Urbibus, in Παρν. Certum quoque *Columbam* ibi deſignari, quæ dilabentium aquarum nuncius fuit, cujus quia duplicem emiſſionem memorat Plutarchus, hinc *Columbæ* duæ, altera *ramuſculum* unguibus tenens, *Oleæ* videlicet. Certum etiam figuras duas in Arcâ exprimere *Deucalionem* & *Pyrrham*; extrà Arcam eoſdem repræſentari, ut egreſſos ex Arcâ; quamvis Oct. Falkonierus vellet, ut *poſt tergum jactantes oſſa magnæ Parentis*, ex Themidis Oraculo. Inſcriptio Pagana eſt, notans cuſum hunc Nummum, *M. Aurel. Alexandro* II. (B. *ſecundùm*) *Pontifice Apamenſium.* Apamea etiam, ſive *Syriæ* illa fuerit ad Orontem fluvium, quod exiſtimat Falkonierus, ſive potiùs *Phrygiæ Combuſtæ* ad Mæandrum & Marſyam, tota fuit ſuperſtitionibus Gentilium dedita: Undè & poſterior quoque dicta ἱερὰ, καὶ ἄσυλος, & σώτειρα apud Strabon. & fabulæ Phrygum Apamenſium, de fonte in proximo, in Antro ſcil. ubi Apollo Marſyæ excoriati cutem ſuſpendiſſet, ex quo fluxerit ſanguis Marſyæ, undè orti Satyri, & ipſe fluvius ex Antro ſcaturiens, hinc dictus *Marſyas.* Eadem κιβωτὸς *Arca* appellata eſt,

Apud de Falco, A. 1668. Et in Sel. Num. Seg. Par. 1684.

Theſ. v.

Plut. T. II. L. de Solert. Anim. p. 968.

Geogr. Lib. XII.

ſive

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
191 M 4

ſive à ſitu quem exhibuit; ſive ob celebritatem Emporii, quæ *Arca* quædam communis totius Aſiæ, & ubi ſæpè κοινὸν τῆς Φρυγίας conveniebat, ut *ſecunda* Urbium totius Aſiæ, poſt Epheſum, haberetur. Nihil hactenus habet hic Nummus, quod non Gentilem ſuperſtitionem redoleat. Uti alius planè geminus, ab iiſdem Apamenſibus percuſſus, in honorem *Septimii Severi Pertinacis*, cujus pars anterior exhibet Caput Severi Laureatum; averſa autem planè ſimilis illi quæ in priore Nummo Philippi, ubi Arca quadrata aquis innatans, figuræ eædem Deucalionis & Pyrrhæ, in & extrà Arcam, ſuprà eandem Columbæ, & reliqua, ſi quaſdam minutias excipias, quæ fortè cælatori tribuendæ: Adde inſcriptionem, *Sub Agonotheta Arte. Magnetum Apamenſium*, (Magnetes autem ad Sipylum montem, ὑπὸ vel ἀπὸ Σιπύλου, vicini fuêre Apamenſib. Phrygiis) denotando Anno, & Magiſtratu, in Apamenſium Faſtis. Sed dubitationem omnem eximunt Nummi alii Græci ejuſdem Philippi Imp. Patris & Fil. in Gazis Chriſtianiſſimi Regis, Chriſtinæ Aug. & aliis, in quibus ab unâ parte Αὐτοκρ. Μ. Ἰούλιος Φίλιππος Σεβ. ab averſâ autem, Θεᾶς Συρίας Ἱεραπολιτῶν, cum figurâ *Cybeles Leone* vectæ, prout hæc Deorum Mater ſolet exprimi in Nummis, cum Leon. vel inter duos Leones. Quis Gentilis Idololatriæ non hìc obſervat omnes notas, pari inſcriptione Θεᾶς Συρίας Ἱεραπ. in Nummis Trajani, Antoninorum, Caracallæ, Jul. Mamææ, Alexandri Severi &c.? *Dea Syria Hierapolitanorum*, fuit Magna Dea, ſive Magna Mater, quam modò Opim, Rheam, Cybelem plerumque dixêre, modò Junonem, quæ *Dea Syria* Luciani; cujus magna ſacra celebrabantur *Hierapoli* Syriæ Cirrheſticæ, haud procul ab Euphrate, ut Lucianus in

Deâ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
191 M 4

Deâ Syriâ; & ea Civit. hinc nomen ab his ſacris ſortita eſt, quaſi ἱερὰ πόλις, hodiè putata *Aleppo*, de quo nos in *Geogr. S.* Quemadmodùm alia Hierapolis *Phrygiæ* Magnæ fuit, ἀπὸ τοῦ ἱερὰ πολλὰ ἔχειν, ut Stephanus, a Thermis etiam commendata; eademque frequens in Impp. Nummis, Ἱεραπολειτῶν Νεωκόρων, haud longè diſtans ab Apameâ. Prioris autem Templum, ſimulachra, ſacrorum ritus, conventus, ſacerdotes, ſacrificia Idololatrica, Oracula quæ per ſtatuas ederentur, Fabulas alias, (undè origo his ſacris, quæ *Magna* dicebantur, præſertim à *Deucalionis* temporibus, qui *Templum* hoc conſecraſſet,) deſcribit prolixè Lucianus. Et quidem ſe illa accepiſſe ἐξ ἱερῶν λόγων *ex ſacris ſermonibus*, ſeu παρὰ τῶν ἱερέων δαῆναι. Poſterioris Hierapoleôs, quæ prioris colonia fuiſſe videtur, celebre cumprimis erat Templum Apollinis, & plures Nummi *Otaciliæ Severæ*, conjugis Philippi, etiam cum *Apollinis* inſignibus, hîc cuſi fuerunt, ut & à Magnetenſibus vicinis ad Sipylum; videndi apud Triſtanum *Tom.* II. in *Otacil.* & Patinum in Numiſm. *Philipporum*, ne dicam Occonem, & alios. *Pag. 308. Ed. ult.* Huc uſque Gentilis modò ſuperſtitionis indicia.

XVI. Videndum jam quid ſibi velint hæ tres literæ quæ in fronte Arcæ apparent, ΝΩΕ, & num revocent memoriam Hiſtoriæ ſacræ Cataclyſmi, aut quicquam pro Philippi Chriſtianiſmo faciant? Primò demus, nihil vitii admiſſum à Nummi hujus cælatore; & Apamenſes (ſive jam *Syriæ* cenſeantur, ut vult Falkonierus, ſive *Phrygiæ Combuſtæ*) expreſſiſſe eo Diluvium Deucalionis & Pyrrhæ, cum Cymbâ vel Arcâ, quâ ſalvi evaſerunt, & *Columbâ* primò emiſſâ, dein cum ramuſculo redeunte, (qualiter Lucianus deſcribit in Deâ Syria, & Plutarchus) additis in

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
191 M 4

fronte Arcæ literis, quæ efficiunt ΝΩΕ. Non reponam illorum conjecturam, qui Ἀπαμέων legunt βουστροφηδὸν, qualiter ſcriptæ Solonis leges, dictæ hinc ἄξονες & κύρβεις, pergendo à dextrâ ad ſiniſtram, νωεμαπα, hinc illud ΝΩΕ legendum eſſe à dextris, ut ſint ultimæ literæ vocis Ἀπαμέων. Sed ita præcederent quatuor tantum literæ, legendæ ordine inverſo, ΜΑΠΑ. Certior jam ſolutio Falkonieri, *Deucalionem* ipſum vocatum à Syris *Noë*, ſeu Noëmum; ut plura nomina ex Judæorum Antiquitatibus Phœnices, Syros, Græcos, imò Barbaros, tranſtuliſſe ad ſuas Fabulas, notum eſt, quod mea Hiſtoria (quæ modò ſub prælo eſt) luculenter oſtendit, ad Vet. Teſt. *Epoch.* II. III. IV. Equidem *Noëmi* nomen, totaque Hiſtoria Diluvii Noëmici, ex Beroſo, Hieronymo Ægyptio, Nicol. Damaſceno, Abydeno, evidenter probatur, apud Joſephum, Philonem, Euſebium, & his inſiſtit Vir Illuſtriſſ. Quemadmodum notiſſima fuêre Gentilibus Nomina, *Japeti*, *Chami*, *Mitzraimi*, *Chuſi*, *Abrahami*, *Iſraëlis*, *Jobi*, *Moſis* τοῦ θεσμοφόρου, *Simſonis*, *Davidis*, *Salomonis*, &c. quod à Viris magnis Voſſio, Seldeno, Bocharto, Huëtio, & aliis, fuſè occupatum eſt. Quomodò & Alexander Sever. (cui *Archiſynagogi* & Ἀρχιερέως nomen per cavillum attributum) *Abrahami* imaginem in Lariario ſuo habuit, & coluit, teſte Lampridio. Non ergò *Chriſtianiſmum* Philippi eo ipſo indicare hunc Numm. patet, qui etiam fabricatus *Alexandro* II. *Pontif.* *Apam.* Ut habebant hæ Civitates (dictæ ἱεραὶ καὶ ἄσυλοι, à Templis famoſis, & ſolennibus Gentilium ſacris) ſuos Ἀρχιερέας, palàm fit vel ex Nummis, & ex Luciano. Sed hinc ſolutio alia petenda eſt. *Apameæ* utraque, cumprimis Phrygiæ illa, aliàs Κιβωτὸς dicta,

Diſſert. Falk. p. 195. *Ed. Rom.*

Ioſeph. Antiq. L. I. C. IV. C. *Apion.* *Lib.* I. *Philo* L. de *Prœm.* &c. *Euſeb.* de *Præp. Ev.* L. IX. C. XII. XIX. *Lampr.* in *Alex.* p. 123.

ex

ex iis Civitatibus fuit, quæ *ſacræ* dicebantur. Et Epheſiorum, Pergamenorum, Magnetum, Hierapolitanorum, complurium Urbium aliarum exemplo, aſſumebant quandoque Apamenſes epitheton Νεωκόρων, quaſi *Æditui*, vel Cuſtodes Templorum, quæ in ſummâ religione habebantur: Quatenùs etiam eæ Civitates, Feſtorum ac Ludorum ſolemnium, πανηγύρεις Græci dixêre, quos in honorem Imperatoris inſtituerent, curam gerebant; hinc ſæpè in Numm. legas de eadem Civitate, *bis*, *ter*, *quater*, ſeu δὶς, τρὶς, τετράκι Νεωκόρων. De quibus adi Diſſertationem Alberti Rubenii, de *Neocoris*, & paſſim qui rem Nummariam illuſtrarunt. Igitur ſcriptum fuiſſe in Arcâ videtur ΝΕΩΚ. nempe Αρχι. Απαμεων Νεωκ. pro quo cælator expreſſit ΝΩΕ, tranſpoſitis trajectiſve literis, & detritâ vel omiſſâ lit. Κ. Sicut in Numiſmate planè gemino Auguſtini Chiſii, literas quæ in fronte Arcæ, penitùs detritas fuiſſe, obſervat Vir Illuſtris. Et qui diligentius tractarunt inſcriptiones hujuſmodi Numiſmatum, norunt ſæpè tranſpoſitas, vel omiſſas ſupplendaſve, *literas*, *ſyllabas*, imò quandoque *voces* integras; ſic unam vel plures *literas* vitioſè expreſſas, aut confuſas; aut etiam *voces* ob ſpatium mutilatas & prioribus tantùm literis expreſſas. Exempla ὡσεὶ κόνις, & inter alios, conſule Fratrem meum, *Diſſert. ſecundâ* de Numiſmatibus, gratum Eruditis omnibus nomen, ut Triſtanum, Patinum, Seguinum, hac de re teſtes mittam. Hac autem Inſcript. Νεωκ. nihil frequentius in Aſiaticis Urbibus. Planè ſic in Nummo altero *Severi*, quem exhibet idem Falkonierus, ab iiſdem Apamenſibus percuſſo, in quo *figuræ* Deucal. & Pyrrhæ, eadem Arca, eædem Aves, loco Vulgatæ Inſcript. Ἐπι. Αγωνοθετȣ. Αρτε.

Μα-

Μαγνητων. Ἀπαμ. ſuſpicatur Vir Eruditus legendum, Ἐπι. Αγωνοθετȣ. Ἀρτεμαγ. Νεωκ. Απαμεων. Quod verò *Apameni* Phrygiæ ad Mæandrum, ut & *Hierapolitani*, eadem ſacra celebrarent cum Apamenſibus aut Hieropolitanis Syriæ, nihil novum: Siquidem hæ Urbes Matres, ſacra & religiones *Magnæ Deæ Syriæ*, tranſtuliſſe videntur, una cum Nomine, ad Aſianas has Urbes tanquam Colonias; ſic & fabulam de *Deucalionis* cataclyſmo. Quorum Sacrorum communionem, inter Urbes & Regiones diverſiſſimas, pluribus exemplis probat ibidem Falkonierus. Et pridem obſervavit Frater meus, *Diſſert.* de Nummo Smyrnæorum, *Magnam* illam *Deam* cultam, ut in Syriâ, ſic in Aſiaticis Urbibus, *Apamæâ ad Mæandrum*, *Magneſiâ*, *Hierapoli*, *Antiochiâ* ad Mæandr. *Synnadâ*, *Trallibus*, aliiſque. Uti Phrygiæ Urbes præcipuè veneratæ ſunt Majeſtatem Rom. Imperii, & Imperatorum. Nunc ſingularis trium Urbium, (videlicet *Apameæ* Phrygiæ, *Magneſiæ* ad Sipylum, & *Hierapoleôs*, & quidem cum Inſcript. Νεωκόρων,) obſervantia, teſtata ergà *Philippos*, Patrem & Filium, & ergà *M. Otacil. Severam*, teſtantur Nummi plures, vel Numiſmata majora, *Medaglione* vocant, apud Occonem, Triſtanum, Patinum, Sponium, & ſi quos alios, quos exſcribere nihil attinet, utpotè omnium manibus tritos. Ubique cum repræſentatione *Cybeles turritæ*, *tanquàm Magnæ Deæ*, *Apollinis* cum Cytharâ, *Deucalionis* cum Arcâ, Aquilâ, & Columbâ: Planè ut in Nummis aliis Severi, Caracallæ, Alexandri, Gordiani, Decii Trajani, &c. videndis apud dictos Scriptor. qui præ cæteris antiqua Numiſmata pertractarunt, habes eaſdem *fig.* Tacemus *Philipporum* Nummos, apud Triſtanum alioſque, in quibus

Inter Seguini Num. p. 377.

Pa-

Pater repræſentatur *Globum*, id eſt Monarchiam Rom. ab *Apolline* accipiens, undè etiam Ludi dicati Apollini, in ejus honorem : Sic in quibus Pater *Jovis*, Filius *Bacchi* imagine venit, quia Bacchus in Arabiâ natus, & ab Arabibus unicè cultus cum Uraniâ, ut Celſus apud Origenem. Iterùm in Nummo Nicomedienſium, in honorem M. *Otaciliæ Severæ*, exprimuntur Capita *Serapidis*, *&* *Iſidis*, & Nicomedienſes vocantur δὶς Νεωκόροι, apud Car. Patinum. Ità jam, opinor, lux allata Nummo Philippi, nec deinceps ex hoc ipſo cuiquam adhuc hærebit ſuſpicio, *Philippum* deſignari *Chriſtianum*.

Triſt T. II. p. 559. &c.

Orig. c. Celſ. L. v. p. 254.

Pat. Numiſ. p. 308.

XVII. Septimò, evertitur planè Philippi Chriſtianiſmus, *nondum* certè *Chriſtiani*, ut rectè Pagius, etiam Baronius, celebribus illis *Ludis ſæcularibus*, quos celebravit A. U. C. milleſimo. Seu jam fuerit Imperii annus III. Patre II. Conſule, Filio Cæſare I. intra ipſum *milleſimum* currentem, æſtate obortâ pro more, intra quem annum Filius *Auguſtus* renunciatus fuit, quæ Pagii ſententia eſt ad A. CCXLVII. Sive fuerit annus Imperii IV - Urb. C. *milleſimus* & *primus*, Patre III. Filio jam Auguſto II. *Coſſ.* ut Hiſtorici ferè omnes Græci & Latini, & Inſcriptiones Nummorum, hinc Onuphrius, Scaliger, Petavius, Noriſius, aliique. Diſtinguendi autem Ludi Sæculares à Phillippo editi, qui vulgò *noni* cenſentur, à Ludis Sæcular. qui ſingulis *centenariis* Urbis reſpondebant, agendi quoque Meſſis tempore, ut Zoſimus. Et hos primus inſtituit, occaſione morbi graſſantis, & placandæ iræ Numinis, Valerius Poplicola, Anno U. C. CCXLV. Sed poſteà repetiti hi Ludi propriè Sæculares, ex ſententiâ XV Virorum, Anno U. C. CCXCVIII. poſt *ſecundi* Ludi A. CCCCVIII. annis intermediis CX. ſeu (ut Horatius)

 unde-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
191 M 4

undenis decies annis, & ità porro *tertii* anno ccccc xviii. &c. Uſque ad Claudium Cæſarem qui anticipavit hos Ludos, celebratos ab Auguſto Cæſare A. U. C. dccxxxvii. à Claudio rursùm A. dccc. non expectato ſeculi decurſu; tùm à Domitiano A. U. C. dcccxli. cujus inæqualitatis rationes dedimus in *Chronol. Sacrâ*. Pari ergò ratione *irregulares* fuêre hi Ludi ſub Philippo editi, anno V. C. *Milleſimo*, quâ ratione *Ludi* Sæcul. ſub Claudio, qui vulgò *Sexti*, anticipati anno U. Cond. dccc. de quibus Tacitus, Suetonius, Plinius, Cenſorinus. Prætermiſit autem horum Ludorum mentionem Zoſimus, ubi de Philippis agit, non profectò quod Chriſtianos eos crediderit, aut quod non acti eſſent *more majorum*, & *lege Pontificum*, de quo ſtatim; ſed quod non facti ex primævâ inſtitutione *Ludorum ſæcular.* ad quam revocaverat eos Domitianus, & Severus, ſecuti exemplum Auguſti, ità ut intrà hominis *ſæculum* nec viſi fuiſſent, nec videndi poſthac. Idque intendit Zoſimus, ut accuſaret neglectos hoſce Ludos à Conſtantino M. & Licinio, *ſæculo* jam à Severi illis elapſo, ſeu ſpatio cx. *annorum, quo jam ludos conſueto more celebratos oportuit*, id eſt A. Chr. cccxiii. Quemadmodùm A. Victor in ſuâ de Cæſaribus Hiſtoriâ, dolet, annum *poſt mille* (quo ediderat Philippus) *centeſimum exceſſiſſe*, *Conſule* pariter *Philippo* (ſcilicet A. Ch. cccxlviii. U. C. mci.) *nullis, ut ſoleret, ſolennibus frequentatum, adeò indies curam minimam eſſe Romanæ Urbis.* Igitur Ludos ſeculares, quales Philippus inſtituit, ortos ex Paganâ Diſciplina, & vetere Romanorum more, placandis Diis, & impetrandæ ſaluti Populo Rom. fuiſſe

Part. i. *Chron. col.* 90. 91.

Zoſ. Hiſt. Lib. i.

Zoſ. Lib. ii. c. iv. vii.

A. Victor, de Cæſar. c. xxviii.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
191 M 4

fuiſſe ἀσυςάτους cum profeſſione Chriſtianiſmi, ſequentia in apertâ luce conſtituunt.

XVIII. Siquidem 1. *originem* horum Ludorum attendimus, qui primùm inſtituti à Valerio, quum morbus graviſſimus Civitatem invaſiſſet, placandis Diis; hinc ſacris factis ad aram *Ditis* Patris, & *Proſerpinæ*, ad locum dictum *Terentium* in Campo Martio, ad Tiberis ripam, unde dicti *Terentini*, & *Tiberini*, ut ex Plutarcho, Cenſorino, Zoſimo, & aliis liquet. Dein referendi iidem Ludi ad impetrandam conſervationem, ſalutem, & felicitatem Pop. Romano, exacto *ſæculo*, hinc poſteà *Sæculares* dicti; qui celebrarentur in eodem loco, triduanis ac trinoctiis ſacris, atque ſacrificiis omne genus, immolatis *Jovi*, *Junoni*, *Apollini*, *Latonæ*, *Dianæ*, *Parcis*, *Lucinis*, *Cereri*, *Diti*, & *Proſerpinæ*; ut prolixè deſcribit Zoſimus *Libro.* II. Nec tantum ad ripam fluminis, ubi conſtructa Scena Theatri in morem, & ſpectacula exhibita; ſed indè etiam in *Capitolio*, ubi ſacra agitata, in *Theatro* Ludis faciendis Apollini & Dianæ, in *Templo* Apollinis Palatini, ubi canebant *Hymnos*, & *Pæanes*, commendandæ eidem Apollini incolumitati Imperii P. Q. R. 2. Ipſum nomen *Ludorum Sæcularium* Gentilis ſuperſtitionis fuit; ut & *Sæcularia Sacra*, *Sæculares Auguſti*, qualis inſcriptio in Philippi Patris Nummis, cum ſymbolo Leonis, Elephantis, & cum Cippo notante *Coſ.* III. in Gazis plurimis, apud Occonem, Patinum, Vaillantum &c. Undè poſt Philippum, nulli ampliùs ſub Chriſtianis Principibus, hoc nomine & ritu celebrati. Nam neque ſub Conſtantino actos fuiſſe graviter conqueſtus Zoſimus, neque ſub Honorio celebratos eoſdem Ludos, L. II. *Cap.* VII.

qui

qui *Sæculares* dicti aut habiti fuerint, ex eodem Zoſimo conſtat, qui Hiſtoriam ſcripſit poſt A. Ch. ccccxxv. ſub Theodoſio Juniore, ut etiam Gerh. J. Voſſius, & noviſſimè A. Pagi, Prolegomenis ad Diſſert. Hypaticas. Licet A. Ch. ccccIV. imperante Honorio, editi ſint *Ludi Conſulares*, vel *Gladiatorii*, qui tùm in medios abiverant, omni abolitâ Idololatriâ, & Sacris Sæcularibus omiſſis, ut pluribus hanc rem agit præfatus Pagi, in dictâ Diſſertat. Hypat. munitus auctoritate Theodoreti; accedente ſuffragio Arn. Pontaci Epiſc. Veſatenſis, in *Notis* ad Chron. Euſebii, & illo Jac. Godofredi, ad Cod. Theod. *Tit*. de *Gladiatoribus*. Imò antiquæ ſuperſtitioni eradicandæ, prohibuit idem Honorius, ne ullæ in *Campo Martio caſæ* ſeu *tuguria collocarentur*, ut videre eſt in eodem Codice Theodoſiano. Qui *Campus*, magnitudine & amœnitate ſuprà omnes mirabilis, ut Ludis ſecularibus, ſic ſolemnibus omnibus Populi Rom. deſtinatus erat, ex.gr. Regibus & Magiſtratibus creandis, Comitiis centuriatis habendis, Ludicris exercitiis celebrandis, ut in communi Palæſtrâ & Gymnaſio. Nec referenda huc eſt inſcriptio ſub Conſtantino M. *Gloria Novi Sæculi*, quaſi ad ſecularem ſolennitatem ſit referenda; quum eadem Inſcriptio occurrat in Conſtantino Juniore, etiam Gratiano Impp. ut teſtis eſt oculatus Frater meus; quorum neuter ſeculum inchoavit. Ne jam ad nomen Ludorum Secularium iſtud addam, Chriſtianos hoc ſeculo, quo Philippus imperavit, abhorruiſſe vel ab ipſo nomine *Ludorum*, ut quod Idololatricum eſſet. Tertullianus, Libro de Spectaculis; *Nihil jam de cauſâ vocabuli, dum rei cauſa Idololatria ſit*. Arnobius adverſus Gentes; *Ludi quos facitis, qui-*

Proleg. Num. XII.

Loco cit. & Diſſert. C. X.

Tit XII. L. I. *Tom*. V.

Tit. XIV. L. *unic. Lib*. XIV.

Spanh. de Praſt. Num. Diſſ. IX. p. 853.

Cap. V. *Lib*. VII.

bus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
191 M 4

bus Floralibus & Megalenſibus nomen eſt, cæterique omnes alii quos ſacros eſſe voluiſtis, (Apollinares, Cereales, Liberales, Circenſes &c. Votivi etiam, & Sæculares) *& religionum inter officia deputari*, & quæ ibi plura. Nec dubitamus, quin ad *novum* illud *ſeculum*, & ſervatam Romam, ipſumque Rom. Imperium, inter tot rerum ac temporum diſcrimina, reſpexerint ſuperiores Nummi, quibus *Apamenſes*, Theſ. XVI.
occaſione anni ſecularis, *Septimio* primùm *Severo*, dein *Philippo* noſtro, ſub imagine Deucalionis & Pyrrhæ, è Cataclyſmo mirabiliter ſervatorum, vota ſua nuncuparint. 3. Nec locum habent familiares *exceptiunculæ*; v. gr. celebratos ſanè à Philippo Ludos, ſed ſecuto morem Romanorum, civili inſtituto, quamvis non ipſe approbaret; hos Romæ quidem actos, ſed nullis immolatis ſacrificiis, ſacris omiſſis; unde nec in *Capitolium* aſcendiſſe uſquàm dicatur, quò primo ſtatim die, ſummo mane, antequam in Theatrum convenirent, ſacra Jovi Capitolino facturi aſcendebant: Imò verò, ut Oroſius, poſteà totidem verbis Freculphus, & alii, *non dubium eſſe, quin Philippus hujus tantæ devotionis gratiam & honorem ad Chriſtum & Eccleſiam retulerit.* Piget ferè commemoraſſe. Primò, nullus Hiſtoricus, antè Paulum Oroſium, cum ſimili reſtrictione hos Ludos à Philippos editos refert, non Jul. Capitolinus, non Aur. Victor, non Zoſimus, non ipſe Hieronymus in *Chron.* qui in hæc verba: *Regnantibus Philippis Milles. annus Romanæ Urbis expletus eſt. Ob quam ſolennitatem innumerabiles beſtiæ in Circo magno interfectæ, Ludique in Campo Martio Theatrales, tribus diebus & tribus noctibus, populo pervigilante, celebrati. Theatrum* Ad A. CCXLVII.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
191 M 4

Pompeji eâ occaſione *incenſum*, & *Hecatoſtylum*, ſeu Stadium, quod erat propè idem Theatrum, centenis columnis exornatum. *Atlas mons Natali Romanæ Urbis cucurrit*, in Circo nempè, ubi montes etiam & ſylvæ currentes miſſibus Circenſibus repræſentati. Et *Agon mille annorum actus*, ſeu completus. Hactenùs Hieronymus, quæ eadem reponit Caſſiodorus. Nemo quicquam innovatum, aut inſuetum in Philippi Ludis, recepto utique more celebratis. Et ſeu in *Centenariis* Urbis Natalibus, ſeu in *Sæcularibus* Ludis, eadem fuit utrobique Ludorum appellatio, eadem fuêre ſacra, eadem trinoctia, eadem *Diis Immortalibus* ſacrificia oblata, quanquam majori magnificentiâ ſub Philippis; qualia de-
Zoſ. L. II. ſcribit prolixè Zoſimus, celebranda juxtà *Sibyllæ*
C. V.VI.VII. Oraculum, quod ibi refert. Et horum intermiſſioni, Conſtantino & Licinio III. Coſſ. quum rediret Novum Seculum, poſt exactos indè à Severo CX. annos, adſcribit Hiſtoricus decrementum Rèipubl. res collabentes, *taciteque ad barbariem* redactas. Concinit
C. XXVIII. Aur. Victor, qui Libro de *Cæſaribus*, in M. Julio Philippo, teſtatur, non tantùm *Annum Urbis Milleſimum Ludis omnium generum celebraſſe*, Theatralibus, Circenſibus, Terentinis in Campo Martio, per tres dies totidemque noctes; ſed etiam *Pontificum Lege hoſtias fuiſſe mactatas*, in ripâ Tiberis primò, ubi Aræ extructæ, poſteà in Capitolio, ſolenni ritu. Quin Haruſpicum divinationibus intentum Philippum, poſtquàm *ſuis maris utero, fœminarum genitalia apparuiſſent*, addit *Hiſtoricus*; Imperatorem hoc portentum benigniùs interpretatum, *uſum virilis ſcorti removendum honeſtiſſimè conſultaſſe*. Et
Pag. 164. 165. Julius Capitolinus, in Vitâ Gordiani III. *Philippum*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
191 M 4

pum omnia, quæ ſub Gordiano Romam delata fuerant, *animantia Ludis ſecularibus vel dediſſe, vel occidiſſe*, inter hæc Elephantes, Leones, Tigres, Leopardos, Hyenas &c. Iterum, *omnia hæc Philippus exhibuit Sæcularibus Ludis, & Muneribus, atque Circenſibus, cùm milleſimum ab U. C. annum, in Conſulatu ſuo & Filii ſui, celebravit.* Deindè conſtat, his potiſſimùm ſolennibus, initium vel introitum eſſe factum à *ſacrificiis*, & *immolationibus*; à Jove principium, quemadmodum Senatores in omni Curiæ introitu rem divinam faciebant, exta conſulebant, thure & mero ſupplicabant, priuſquam conſideret Senatus: Uti *omnia poſt religionem ponenda ſemper Civitas Romana duxit*; quæ religio *ſolennibus Ceremoniis* ex Pontificum Lege, *Augurum obſervatione*, *Vatum libris* ex *prædictionibus Apollinis*, *Portentorum depulſione* ex *Etruſcâ diſciplinâ*, conſtabat. Hinc poſtquam ad Tiberis ripam, initio ſtatim primæ noctis, Agni aris immolati, & victimæ concrematæ eſſent; exindè in *Capitolio* fuère ſacrificia oblata, pro perpetuitate U. Romæ; undè demùm in *Theatrum*, & *Circum*, ad Ludos Apollini & Dianæ dicatos, itum fuit, ut diſertè Zoſimus. Adeoque Philippus qui Ludos exhibuit in Circo, & in Theatro, prius *Capitolium aſcendiſſe* ſupponitur, ubi *hoſtiæ Pontificum Lege mactatæ.* Conſentit, poſt Blondellum noſtrum, Doctiſſimus Pagi, in *Criticâ* anti Baronianâ, ad Annum CCXLVII. ubi *Blondellum* etiam in conſenſum adducit. Et quidem hoſtiæ immolatæ *Jovi, Junoni, Cybele, Apollini, Dianæ, Diti etiam & Proſerpinæ*, ut viſum ex Zoſimo. Joh. Triſtanus in Philipporum Hiſt. *Omne genus ſacrificiorum oblatum, & Votorum, Protectoribus Diis, inter quos Cybele Ma-*

Val. Max. Lib. I. C. I. &c.

Num. v. p. 37.

P. II. pag. 571.

Mater Deorum, & quæ ibi plura. Nugas itaque agunt Oroſius, & cæteri, qui ſine die, ſine teſte, imò contrà fidem Euſebii & Hieronymi, aut Philippum *ſacra* omiſiſſe contendunt, aut hos Ludos Sæculares, omnemque *devotionis gratiam*, ad *Chriſtum* & *Eccleſiam retuliſſe*. Niſi velint eadem ſacra, quæ fiebant in honorem Deorum, Philippum tacitè Chriſto dicaſſe, mirâ jam συμφωνήσει *Chriſti* & *Beliali*, *Dei & Idolorum*. Denique, ſi vel maximè daremus contrà Hiſtoriæ fidem, nulla tum *ſacrificia* immolaſſe Philippum, ſatis eſt exhibuiſſe *omnes Ludos* Terentinos, in Campo Martio, in Theatro, in Circo, *omnia Spectacula* Romanis eo tempore conſueta, omniaque *compleviſſe*, quæ ad *agonem mille annorum* ſpectabant, ſunt Hieronymi verba, ut colligamus Philippum Chriſtianum non fuiſſe. Legatur modò Tertulliani Liber de *Spectaculis*, aut alter de *Idololatriâ* (ne Cyprianum vel Arnobium dicam) & quæ ad Chriſtian. Diſciplinam ejus ævi pertinuêre: Quâ *projiciebantur ab Eccleſiâ*, ut dein Canones Illeberitani, omnes aurigæ, pantomimi, & qui Ludis Circenſibus aut Theatralibus delectarentur; magis, qui Ludos eos ederet aut procuraret, vel ſacrificiis aliiſque Gentilium ſacris auctoritatem commodaret, quod certè fecit Philippus. Nihil enim ibi quod non ad Idololatriam, ad laſciviam, ad impuritatem, ad ſævitiem, imò ad impietatem, ac conſortium vitiorum, invitaret, ut ex Theoph. Antiocheno, Tertulliano, & aliis, nos in *Eccleſiæ Hiſt.* Et graphicè deſcribit Salvianus, Libris de Gubernatione Dei; *Spectaculorum impuritates ſunt, quæ unum admodùm faciunt & agentium, & adſpicientium crimen*, dum *ſpectantes ea viſu atque aſſenſu agunt* &c. Vide reliqua.

[Margin: 2 Cor. VI. 15. 16.]

[Margin: Can. Illeberit. XL. LXII.]

[Margin: Sec. II. Col. 630. Sec. III. Col. 731. &c. Salv Lib. VI. p. 123. 124. Ed. Baluz.]

XIX. Octa-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
191 M 4

XIX. Octavò, ſunt nobis Nummi, certiſſimi hiſtoriæ teſtes, ex quibus Philippi Paganiſmus luculenter intelligitur. Quantum ad illos *Otaciliæ Severæ*, cujus vultum ſub imagine *Cybeles* turritæ, *Deorum Matris*, expreſſerunt, aut *Iſidis Deæ* Ægyptiorum, ut Philippum ſub nomine *Serapidis*, diſertè Triſtanus, Nobilis Gallus, nec ignobilis teſtis; *Omnes Nummos* M. ΩΤ. ΣΕΥΗΡΑΣ *teſtari* ejus Paganiſmum, & adhæſiſſe *multitudini Deorum Paganorum*, & *ſuperſtitioni Gentilium.* Speciatim illi quibus hæc Auguſta, ad Soæmiæ, J. Mameæ, Salonicæ, & aliarum exemplum, inſcribitur apud Occonem alioſque, *Juno Conſervatrix*, ſine *pavone* tamen, quia non conſecrata, utpote Marito ſuperſtes: Sic Inſcriptio illa apud Gruterum p. XXIX. Romæ reperta, *Matri Deum Marcia Otacilia Aug. D.* planè Idololatrica. Ut tamen non intercedam, quo minùs poſt Philippi utriuſque interitum ab Origene, vel alio quocunque Epiſcopo, ad fidem Chriſtianam perducta eſſe potuerit. Quantum ad *Philipporum* Numiſmata, illa cumprimis, quæ occaſione Ludorum Sæcularium fabricata, ad unum Paganam ea ſuperſtitionem atque Idololatriam referre, nulla certè Chriſtianiſmum indicare, pronunciamus. Primò enim inſcriptio eadem, quæ *Octavis* Ludis ſub Severo celebratis, nec tantùm *Sæculares Ludi*, ſed etiam *Sæcularia Sacra*: Qualem ſub Philippis Nummum in Gaza Ducis Parmenſis, cum ſymbolo *Leonis Gradientis*, & ſi quibus aliis, aſſervari monuit me Fridericus Bonetus ὁ μακαρίτης, deſideratiſſimus mihi ex ſorore nepos, Sereniſſ. Elect. Brandenburg. apud Britannor. Regem nuper Orator Reſidens; idemque rei Nummariæ peritiâ, & omnis Antiquitatis, vel ex legato Electori Ci-

Loco cit. Comment. Hiſtor.

H me-

melio, & ad hoc ſcriptis, dignus vitâ longiore. Secundò, idem arguit *Templum*, cum Figurâ *Jovis*, vel etiam pluribus *Figuris* ornatum, ac Columnis, coràm quo Philippi Pater & Filius *ad Aram* ſacrificant; aut etiam Figuræ VII. ſacra facientes coràm Templo pulcherrimo, Gentili ritu, apud Vaillantium, & Italos paſſim. Planè ut in Nummis *Severi*, qui Ludis ſæcularibus cuſi, eædem vel ſimiles Figuræ, ſacrificantes ad Aram, coram Templo, conſpiciuntur apud eundem Vaillant, Patinum, ſimiles. Tertiò idem evincunt Philipporum plura Numiſmata, quæ repræſentant *Animalia*, ut Elephantem, Leonem, Capram Africanam, Hyænam, Alcem, Hippopotamum, Leopardum, &c. qualia recenſet Capitolinus à Gordiano Romæ aſſervata, deinde à Philippo in *Circo* exhibita omnia, Ludis ſæcularibus, I. II. III. eorum die, ne quid ad magnificentiam Ludorum deeſſet. Sic Nummus argenteus Philippi, apud Choulium libro de Religione Romanor. cum *Caprâ Jovi* Αἰγιόχῳ ſacrâ, & Inſcriptione, *Jovi Conſervatori Auguſti.* Quartò, ille ipſe Nummus quem exhibet Baronius, & pro Philippi Cæſaris Junioris Chriſtianiſmo facere credidit Purpuratus, ſuprà *Theſi* V. certiſſimum nobis eſt Gentiliſmi argumentum. *Columna ſtans* media inter Imperatorem & Templum, firmitatem Rom. Imperii deſignavit, in Nummo utroque Patris & Filii. *Templum* cujus aditum *virgâ* commonſtrat Imperator, fuit illud vel Jovis Capitolini ut Statoris & Conſervatoris Urbis, ac P. R. Vel etiam Ædes *Apollinis* Palatini, cui cuſtodiam Romani-Imp. & Urbis, ut ejus Propugnatori, cum Novo Sæculo commendat Princeps; & cui dicati fuêre ſæculares Ludi, & Hymni ac Pæanes, per novenos *pueros* prætextatos, totidem-

Vaill. Numiſm. T. I. 230. 234.

In Gord. III. *ſub fin.*

Du Choul, de la Relig. p. 56. 57. *Ed. Lugd.* 1567. *Ad Ann.* CCXLIX. N. IV.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
191 M 4

demque *puellas*, ſolenniter cantandi Græcâ Romanaque voce, ut Zoſimus, & Romanarum Antiquitatum Scriptores. Inſcriptio habet MILLIARIUM SÆCULUM, ab Urbe ſcil. Conditâ, Philippo filio II. COS. & quidem ex S. C. Quo certè non fuerit *propoſita cum novo ſæculo nova Religio*, ut voluit Annalium ſcriptor *inſulſiſſimè*; minùs ſignificatum, Chriſtum eſſe *Regem ſæculorum*, *& Patrem æternitatis*. Neque etiam ſimpliciter hic dixit Nummus, Philippum accepiſſe in eo Templo inſigne *Conſulatus*, aut *Sceptrum* Imperii; quod evertit Inſcriptio, dum Patris Nummus inſcribitur, SÆCULARES AUG. COS. III. Filii autem, MILLIARIUM SÆCUL. COS. II. Nec hic primus Conſulatus Philippi Junioris, aut primus annus Imperii fuit, imò IV. Imperii Patris, II. Philippi Filii; qui jam anno præcedente Auguſtus renunciatus, ut quoque Pagius ad A. CCXLVII. Denique nequicquam huc trahuntur Nummi cum Inſcriptione, *Felicitas Temporum*, *ſpes Felicitatis Orbis*: Quibus nihil frequentius in Nummis Imperatorum, in quibus hæc paſſim leguntur; *Felicitas Aug. Felicitas Imperii, Felicitas Perpet. Felicitas Æterna, Felicitas Orbis Terrar. Felicitas Reipubl. Salus & Spes Reip. Felicitas Sæculi, Felicitas Temporum, Felicitas Romanorum*, cum Fig. tenente dextrà *Caduceum*, ſiniſtrâ *Cornucopiæ*, quibus æterna ſeu cœleſtia, & terrena bona adumbrata. Et *Spes Felicitatis Orbis*, ſub ſymbolo *Mulieris ſtolatæ*, de Philippo patre, poſtquàm hic S. P. Q. R. gratiam ſibi conciliaſſet, *Spe* factâ Orbem ſub ejus Imperio fruiturum omnimodâ Felicitate; tum de Philippo filio, qui *Spes Felicitatis Orbis*, tanquam Princeps Juventutis, in primâ ætate conſtitutus. Co-

Theſi V. *ſub fin.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
191 M 4

ronidis loco, adjicio duos Nummos, quos produxit Petrus Seguinus, in ſelectis Numiſmat. Alterum, *Marini* à Philippo *conſecrati*, Gentili ritu, qui poſt Romanas ditiones adverſùs Scythas egregiè defenſas, à militibus occiſus fuit, ut Decium eligerent: Hinc ut Romanorum odium in rebellem noviſſimè Decium concitaret, *Marinum* Philippus, ut digniſſimum ſocietate Imperii, inter *Deos* retulit; undè Nummus, ΘΕΩ ΜΑΡΙΝΩ, & ab alterâ parte, ΦΙΛΙΠΠΟΠΟΛΙΤΩΝ ΚΟΛΩΝΙΑΣ, tanquam Philippi nutu ſignatus, in Urbe à Philippo ipſo conditâ, quæ etiam Doctiſſ. Vaillant opinatio eſt. Alter Nummus apud Seguinum, ſecundæ magnitudinis, in quò *Philippus Cæſar* ab unâ parte viſitur; ab alterâ tres Inferorum Furiæ, ſcelerum ultrices Deæ, gerentes Serpentes, Tædas, Flagella, Stimulos, cum Canibus ad earum pedes. Cauſam ignorant antiquarii; niſi fortè *Antiochenſes*, quorum inſcribitur Nummus, tacitè recentis criminis, in Gordiano admiſſi, horrorem expreſſerint, atque *Principem Juventutis* monitum terribili imagine voluerint, eſſe Deos *ſcelerum vindices*.

Seguin. Sel. Imp. Num. p. 180, 181. 182. Vaill. ad Seg. Num. p. 418.

XX. Excipient fortè, multa id genus λείψανα Paganiſmi ſub Chriſtianis Imperatoribus fuiſſe reliqua, quæ data Moribus & conſuetudini Romanorum: V. gr. titulus *Pontificis Maximi*, ſervatus à Conſtantino & ſucceſſoribus ad Gratianum uſque; Ἀποθέωσις Conſtantini M. cujus Anima *quadrigis* in Cœlum rapitur; Inſcriptiones Paganæ, in Nummis ejuſdem Conſtantini, *Herculi Conſervatori Cæſar. Jovi Conſervatori Augg. Marti Conſervatori, Soli invicto comiti, Vota Publica* Ægyptiorum, cum *Iſide* ſtante, ac tenente ſuo more *ſiſtrum*, apud Occonem, Triſtanum, Patinum. Ad quæ ſummatim reponimus, pro hujus loci

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
191 M 4

loci anguſtiis intrà quas coërcemur. 1. Sanè *reliquias* Paganiſmi manſiſſe plurimus, indè à Conſtantino M. & aliquot ſucceſſoribus, quædam etiam uſque ad Theodoſium Juniorem. Quales Paganæ quandoque Inſcriptiones; Vota pro Imperat. Gentili ritu; Phraſes retentæ ex Paganâ conſuetudine; Ludorum Circenſium aliorumque, & Agonum, feſtivitates; Majumæ fœdum ſpectaculum exhibitum adhuc ſub Arca. Sic Eleuſinia ſacra, quæ Zoſimo *ἁγιώτατα μυστήρια*, permiſſa à Valentiniano; & Auguria, Haruſpicina, Hariolorum divinationes, &c. De quibus nos ex profeſſo in *Eccleſiæ Hiſtoria*, & paſſim Jacobus Gofredus ad *Cod. Theodoſ.* Tit. de Paganis, de Majuma, de Maleficiis, de Imagin. Imperialibus, &c. Sed data hæc ſuperſtitioni Populorum, invitis ſæpè Principibus, dùm eſſet Pagana ut plurimùm plebecula, & tenaces aviti ritus Gentes plurimæ, quin Idololatriæ dediti Magiſtratus, Judices, Conſules, Proconſules, Provinciarum Præſides, Urbium Regiarum Præfecti, imò Præfecti Prætorio, adhuc ſub Valentiniano Juniore, ut nos alibi ad *Secul.* iv. Nihil hæc tutando Philippi commentitio Chriſtianiſmo, cujus Pagana omnia, omnia Idololatrica, Chriſtiani ex vero nihil (ex demonſtratis) præterquàm quod Alexandri Sev. & Gordiani exemplo, ipſe quidem non perſecutus eſt. Illorum autem, ſub quibus poſteà reliquiæ Gentilis ſuperſtitionis, Principum *Chriſtianiſmus* ſatis ſuperque, publicis privatiſque documentis, apparuit. 2. Ita Titulus *Pontificis Maximi*, quo Auguſtus & Impp. cæteri ad ſe tranſtulerunt ſupremam ſacrorum curam, & qui diviſo inter plures Imperio penes unum & ſeniorem Aug. manſit, datus quoque legitur *Conſtantino*, Inſcriptioni-

Ad Sec. iv. *Cap.* iv. *ſub fin.*

bus

bus legendis apud Gruterum, & Baronium, Notis in Martyrol. *Aug.* XXII. Sed datus à Gentilibus, pro recepto ſub prioribus Impp. more, tanquam inſigne Majeſtatis, & quod ab iis cenſeretur cum illâ individuum; undè adhuc ſub Arcadio & Honorio Servius in III. Æneid. *Imperatores hodieque dicimus Pontifices.* Imò dixerunt adhuc poſteà, in Dedicationibus ſuis. Aſt verò non ipſoſmet uſurpaſſe, aut vendicaſſe ſibi hunc ipſum Titulum, minùs Pontificum more ſacra feciſſe, pluribus demonſtrarunt Viri Magni; in ſpecie Jac. Godofredus, *Epiſt.* ad Andream Rivetum, *De interdictâ Chriſtianorum cum Gentilibus communione*; & A. Pagi in Criticâ adverſùs Annales Baronianos, ad A. CCCXII. quos vide. Ità multa ad Imperatores Chriſt. Gentili ſuperſtitione tranſlata fuerunt, quæ non his imputanda. Ut Inſcriptio illa quæ nomen præfert CONSTANTINI, *Devoti Numini Majeſtatique ejus*; & quam anteriorem eſſe Conſtantino, *Diocletiano* III. *& Maximiano Coſſ.* egregiè oſtendit Doctiſſimus Pagi; ſubſtituto poſteà *Conſtantini* nomine, *L. Aurel. Valer. Conſtantini* loco *Maximiani Herc.* 3 'Αποθέωσις illa Conſtantini, quam & refert Eutropius, imputari non debet Conſtantino, ſed Paganis ex veteri ſuperſtitione. Quemadmodum conſtat recuſaſſe Conſtantinum titulos *Sacratiſſimi*, *Divi*, imò *Pont. Maximi.* Sic neque Imperatoribus Chriſtianis Sec. IV. imputanda Imaginum aut ſtatuarum Imperialium paſſim *adoratio*, & προσκύνησις, de quâ fuit lex Theodoſii Jun. lata A. CCCC XXV. abuſum illum tollens. Filii nempè Conſtantini, in honorem Magni Parentis, & Aviæ Helenæ, paſſi ſunt iſtiuſmodi vel Inſcriptiones vel Numiſmata, ab Ethnicis profecta, pro iſtorum conſuetudine; ita tamen, ut ſymbolo *quadrigæ*, aut *velatis* Capitibus, deſignaretur

in Æn. III. *Serv.* p. 268.

Num. XV. XVI. XVII. XVIII.

Ad A. CCCXII. *N.* XIX.

Cod. Theod. T. de Imag.

retur, eorum beatam Animam Cœlo eſſe receptam. 4. Inſcriptiones ſuprà allegatæ, ac teſtatiſſimæ Nummis indubiæ Antiquitatis, nequaquam patrocinantur Philippi Chriſtianiſmo. Fuerunt illæ anteriores vel Converſione Conſtant M. vel etiam profeſſione Chriſtianæ Relig. poſt devictum Maxentium, quod Triſtanus, Patinus, Cangius, & alii, ad eos Nummos docuerunt: Hinc illa, *Herculi, Jovi, Marti Conſervatori*. Aut non tam in honorem illa Conſtantini, quam Diocletiani, aut Maximiniani, *Jovii* ſcilicet & *Herculii* (hinc *Jovi* & *Herculi*) à quibus Conſtantius Chlorus adoptatus fuerat. Effigiem etiam *Martis*, fuiſſe illam ipſius Conſtantini, Cl. Patinus & poſt eum Cangius obſervarunt. Inſcriptionem frequentem in Nummis ejuſdem Conſtantini, *Soli invicto Comiti*, cum Capite radiante inſtar ſolis, non habuiſſe Gentilem ſignificationem, patet vel ex *Labaro*, quod in iiſdem Nummis manu dextrâ tenet; adhæc Solis curſum, Victoriarum celeritate, æquaſſe eo emblemate adumbratum fuit. Et hodieque Regem Galliarum Ludovicum XIV. ſolito *Solis* radiantis imò fulgurantis ſymbolo, repræſentari conſtat. Præterquam ad Solem Orientem *Chriſtum*, more Chriſtianis familiari, undè πρὸς ἀνατολὰς ὁρῶντες, de quo nos prolixè aliàs, tacitus reſpectus eſſe potuit. 5. *Vota Publica* quod attinet Alexandrinorum, quibus ſperabant nihil in ſuâ ſuperſtitione immutatum iri, forſan inducente Fauſtâ filiâ Herculii, appoſitis Imaginibus ſuorum Deorum, *Iſidis*, aut *Serapidis*; his ſanè adhæſiſſe adhuc ſuperſtitionibus Ægyptios, ut Gentes quaſdam alias, probant, multaque tum in Gentibus Idololatricis Conſtantinum toleraſſe, in Chriſtianiſmi primordiis, neceſſitate quadam adactum. Sed Conſtan-

Triſt. T. III. *in Conſtant* p. 528. 530. &c. *Pat. Num.* p. 370. *Du Cange Fam. Byz.* p. 16. 18. 20. &c.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
191 M 4

ſtantino, in præjudicium Chriſtianæ religionis, quam inprimis à devicto Licinio, A. Ch. CCCXXIV. palàm profeſſus eſt, imputari nec poſſunt, nec debent: Nec ſimile quicquam occurrit in *Philippo*, factis propriis perfido, crudeli, & ubique Idololatræ, ex antè dictis, nullisque toto curriculo Imperii editis ſignis fidei, aut vitæ morumque Chriſtianorum.

Ad A. CCXLIX. N. II. III. XXI. Quod enim objicit Baronius, *Leges* quaſdam à Philippo *piè ſanctéque* ſtatutas eſſe, undè de cæteris judicium ſit, vaniſſimum eſt. Duas quidem ſanctiones profert, alteram quâ ſuſtulit *Exoletorum* claſſes, uſum virilis ſcorti, inolitam Romæ turpitudinem; alteram verò, compeſcendæ garrulæ *Poëtarum* linguæ, quâ honeſtiſſimorum virorum famam impunè carperent: Quas ſanctiones *Chriſtianam magnoperè redolere pietatem*, *planè Chriſtiani Principis fuiſſe opus*, *magnumque ſpecimen*, colligit Purpuratus. Alius etiam, idcircò infenſum *Poëtis* Philippum, quod Doctores illi, ac propagatores *Gentiliſmi*, *Chriſtianis* autem infeſti eſſent.

O rem ridiculam, Cato, & jocoſam
Dignamque auribus & tuo cachinno!

Poëtas quod attinet, cave credas eos eliminaſſe Imperio Rom. aut cæteroquin durius quod in eos ſtatuiſſe, Philippum. Quod ſi feciſſet vel maximè, non eo magis *Chriſtianus* fuiſſe cenſendus eſſet, quàm Chriſtianiſmo prælusiſſe Plato, qui ποιητικὴν ἐν δίκῃ οὐ παρεδέχετο εἰς μέλλουσαν εὐνομεῖσθαι πόλιν, *Poëticam meritò haudquaquam recepit in eam Civitatem, quæ optimis Legum inſtitutis ſit confirmanda.* Lex Philippi modò habet, *Poëtæ nullâ immunitatis prærogativâ juvantur*; quali immunitate gaudebant Liberalium ſtudiorum Profeſſores. *Non juvantur* autem tali

De Republ. L. x. T. II p. 605. Ed. *Serr.*

Cod. Iuſt. de Prof. L. 3.

præ-

prærogativâ, & quidem quà *Poëtæ*, quia Lex nullam iis attribuit, quemadmodùm nec iis Calculatoribus qui numerandi artem docebant, nec Grammaticis, vel Oratoribus qui *non ſe utiles præberent ſtudentibus*. At *Poëtæ* qui etiam Philoſophiæ, eloquentiæ, ſtudiis, & bonis moribus conferrent, illos à prærogativâ eâ Lex non excluſit; ſed otioſos, maledicos, ludentes ſale mordaci, & qui eſſent procacis linguæ. Nullus profectò ad Religionem Chriſtianam, vel Ethnicam, quam vetuſtiſſimi Poëtarum, qualis Orpheus, Homerus, Heſiodus, aut Sibyllæ, ſuis carminibus tradidiſſent, reſpectus hac Lege fuit. Num fortè Chriſtianus Philippus ob interdictum Sodomiæ crimen, *uſum virilis ſcorti*, & exoletorum vel perditorum claſſes ſublatas? Quod monſtroſum voluptatis genus, ne nominandum quidem inter Chriſtianos, non moratæ tantùm Gentes horruêre, ſed etiam barbaræ: Et Plato ipſe vocat ἀκράτειαν ἡδονῆς quæ ſit παρὰ φύσιν, ut etiam *Cretenſium de Ganymede fabulam* putet confictam, ut huic flagitio auctoramentum eſſet in ipſo Jove. Adeò ut Julianus in *Cæſaribus*, nonniſi tectis vocibus Trajanum hujus monſtroſæ libidinis poſtulet, τράγον hinc per alluſionem quibuſdam dictum. Quid jam noſtri dicturi de Philippo, ſi cum *Julio Cæſare* Legem Juliam de adulteriis promulgaſſet; cum *Auguſto*, Legem Papiam Poppeam, adverſùs cœlibes; cum *Tiberio*, Leges adverſus Magos, fœneratores, & Libellorum famoſorum auctores; cum *Domitiano* Leges in adulteros, ſtupratores Veſtalium, Eunuchiſmum; cum *Hadriano* alias in lenones, in ergaſtula ſervorum & libertorum, in lavacra ubi promiſcuè Viri & Fœminæ lavarentur? Ne jam Antoninorum, aut Sept. Severi, aut Alexandri

Ibid. L. 2. 4.

De Legib. L. 1. T. II. p. 656.

De Cæſar. C.XXVIII. ſaluberrimas Leges referam. Sed A. Victor aliam hujus interdicti à Philippo facti cauſam refert; Nempè portentum, quod turbavit haruſpices, cùm Philippus *hoſtias Pontificum lege mactare* juſſiſſet. Quod attenden spræſens Imperator, nempè *fœminarum genitalia* in *mare* apparuiſſe; adhæc conſpicatus *filii ſimilem Ephebum*, in loco ubi hi proſtituebantur; hanc latæ adverſùs *uſum virilis ſcorti* Legis, cauſam & occaſionem refert Hiſtoricus, ſed fructu carituram: *Quippe conditione loci mutatâ, pejoribus flagitiis* contaminatos fuiſſe.

Suprà Theſ. III. & V. XXII. Supereſt non levis ſcrupulus, ex Epiſtolis duabus *Origenis*, quas eum dediſſe ad Philippum ipſum, πρὸς αὐτὸν τὸν βασιλέα, & ad ejus *Conjugem Severam*, tradunt Euſebius, Hieronymus, & Vincentius Lirinenſis. Et has viſas lectaſque his ipſis audacter quidam aſſeverant, ſaltem *extantes* illorum tempore. Verùm 1. ex uno rurſùm Euſebio, ſcripſiſſe Origenem Epiſtolam ad *Philippum*, & aliam πρὸς τὴν γαμετὴν αὐτοῦ *Severam*, habuere Hieronymus & Vincentius Lirin. Nec viſas à ſe dixit Euſebius, imò φέρεται *fertur* Origenis Epiſtola, quod Valeſius reddidit per, *exſtat*; ſecutus Hieronymum, *quæ Literæ uſque hodie exſtant*. Nempè ferebantur exſtare tales Literæ, quarum tamen nec Euſebius, nec cæteri vel occaſionem memorant, vel argumentum, vel tempus; minus excerpta indè quædam habent, ut *Euſ. L. VI. C. II. XIX. XXXI. XXXVII. &c.* aliàs ſolet Euſebius, etiam ex Epiſtolis ejuſdem *Origenis*, vel hoc ipſo *Capite*, ſcripſiſſe ad Fabianum & alios Epiſcopos, περὶ τῆς κατ' αὐτὸν ὀρθοδοξίας. 2. Imò nec ſibi conſtant, & aliter rem refert Euſebius, aliter Hieronymus: Ille, ſcripſiſſe Origenem, ut ad *Philippum*, ſic πρὸς τὴν τούτου γαμετὴν ad *Uxorem Philippi*;

lippi ; hîc verò , ad *Philippum* , *ejuſque matrem* , quod & Græca interpretatio expreſſit, πρὸς τὴν τούτου μητέρα. Quo ipſo voluit Hieronymus Philippum *filium* , quem tamen ibi , *primum omnium ex Rom. Imperatoribus Chriſtianum fuiſſe.* Igitur ſi vera Euſebius , fallit Hieronymus ; aut ſi viderat hic hujuſmodi *ad Matrem Philippi* literas , alias fuiſſe neceſſe eſt ab iis quas memorat Euſebius, hoc ipſo commentitias. Quare nec verè Scaliger , *Animadv.* in Euſebium ; *totidem verbis*, quibus Euſebius, *ſed Latinis*, *idem prodit Hieronymus in Catalogo Script. Eccleſiaſticorum.* (Ad Ann. MMCCLX. p. 234.) 3. Neque etiam Euſebius , exſtitiſſe has ad Philippum literas, inter eas quas ipſe in proprios Libros digeſſerat, ὡς ἂν μηκέτι διαῤῥίπτοιντο. Hoc tantùm ; ex innumeris Epiſt. Origenis , quas πρὸς διαφόρους *ad diverſos* , *de diverſis* exaraſſet , ὁπόσας σποράδην παρὰ διαφόροις σωθείσας συναγαγεῖν δεδύνηται, *quaſcunque ſparſim apud varios aſſervatas colligere potuit* , in Libros digeſſiſſe , *ſuprà centum numero.* Inter eas fuiſſe notabiles ad Imperat. Philippum, ejuſque Conjugem Otaciliam Severam, Literas, quarum ſaltem ſubjectum vel occaſionem ſciri intererat, nullus dicit Euſebius. Et ſanè *centum Epiſtolæ* circiter , minima pars fuêre, earum quas toto vitæ curſu ſcribaciſſimus Origenes , ac *conficientiſſimus Epiſtolarum* (ità Huetius) ſcripſerat. 4. Porrò *Origenis* Adamantii hoc fuiſſe fatum omnes intelligunt , ut ob Viri auctoritatem , tot ſcriptis & Libris & Epiſtolis, ac ſuſceptis laboribus, inclyti, nomen illiùs ſibi falſò deinceps aſciverint innumeræ ſcriptiones, & Epiſtolæ: Et jam tempore Euſebii, & Hieronymi, & Ruffini, aut Vincentii Lirinenſis , nimis quàm multa Origenis nomen mentiebantur. Inter quæ fuerunt illæ

quæ dicebantur Epiſtolæ ad *Philippum*, & ejus vel *Uxorem*, ut Euſebius, vel *Matrem* ut Hieronymus: Quo tempore, ad conciliandam Diſciplinæ Eccleſiaſticæ auctoritatem, finxêre pridem injunctam Imperatori iſti Pœnitentiam, non unius facinoris reo; quo magis Otacilia Severa, quæ maritò ingloria ſupervixit, ferebatur ad Chriſtum converſa. Hinc ille Chriſtianiſmus Philippi, illæque Origenis ad eum Epiſtolæ, *ut mimo fides haberetur*, ità Scaliger. Petavius de Tom. II. C. XXV. Libri XI. Doctrinâ Temp. *Libro* XI. poſtquam mentionem fecit *Chriſtianæ fidei* Philippo tributæ, & *Epiſtolarum* Origenis, addit; *De quo meritò dubitat Illuſtriſſimus Annalium ſcriptor* Baronius: In quo Petavius ſuam potiùs ſententiam expreſſit quàm Baronii, nec hic uſquam habet, ſe *de Epiſtolis illis dubitare*, & quidem *meritò*. 5. Sed fuerint illæ Literæ ἐν γνησίοις, ſcripſerit ad *Philippum* Origenes! Quidni ut Chriſtianæ fidei propugnaret innocentiam, & ulterius pacem Eccleſiis à Philippo impetraret, contrà delatores, vel maledicos ringenteſque hoſtes Chriſtiani nominis? Quidni apologeticas, vel προτρεπτικὰς etiam ad fidem, Epiſtolas ſuſceperit Philippus, quemadmodùm alias Quadrati, Ariſtidis, Juſtini Martyris, Melitonis, Athenagoræ, ſuſceperant Hadrianus, Anton. Pius, M. Aurelius, & L. Verus? 6. Mittimus jam quod à Zonarâ & aliis obſervatum, probatumque Petavio eſt, loco cit. *deceptos* videri *complures ſimilitudine nominum*, Philippi nimirum Aug. & Philippi Auguſtalis, in Ægypto Præfecti, cui tribuitur filia *Eugenia*, eadem & *Martyr*, ſub Valeriano vel Gallieno Impp. Ipſe verò Præfectus conſummatus fuiſſe dicitur, ſub Severo & Antonino *Caracallâ*, *de* quo Baronius ad Martyrol. XIII. *Sept.*

XXIII. Cæ-

XXIII. Cætera non merentur examen. V. gr. ex eo quod Chriſtianis *quies* fuit ſub *Philippo*, quantumvis ſævo & ad ſanguinem fundendum prono, hinc colligunt eundem Chriſtianum. Colligant igitur & Chriſtianum fuiſſe Tiberium, qui *comminatur periculum accuſatoribus Chriſtianorum*; (*Tertull. Apol.* C. v.) Aut Commodum, quo imperante εἰρήνη σὺν θείᾳ χάριτι τὰς καθ' ὅλης τῆς οἰκουμένης διαλαβοῦσα ἐκκλησίας, *pax per Dei gratiam cunctas Orbis terrarum Eccleſias complexa eſt*: (*Euſeb.* L. v. C. xxi.) Dein & Chriſtianos dixerit Elagabalum, Alexandrum Sever. Gordianum, poſteà Gallienum, per quos Chriſtiani altâ pace fruiti. Et ſævus fuit Philippus, pro ingenio Gentis, & innatâ barbarie, patre latronum duce; ceſſuris omnibus ejus ambitioni & avaritiæ, prout *à crudelitate nactus Imperium*; non ſævus ex ſuperſtitione in Deos Gentium, qualiter poſteà Decius. Ita quod quidam hariolati, *Senatum Rom.* idcircò improbaſſe electionem Philippi, quod *Chriſtianus* eſſet, cùm precarium eſt, nullius teſtimonio roboratum, tùm adverſum Hiſtoriæ, & plerorumque hypotheſi, eundem antè adeptum Imperium Chriſtianum non fuiſſe. Imò tergiverſatio *Senatus* ſi quæ fuit, quam tacet Jul. Capitolinus, indè orta, quod ignotus penè Romanis Philippus; quod truci audiret ingenio, & ex perfidâ Arabum gente; denique quod *impiè & non jure Imperium obtinuiſſe*, meritò ſuſpicarentur. Ejuſdem commatis eſt, *Decium*, ad defectionem ſollicitaſſe ab obſequio Philipporum, quod hi majorum ſacra & religiones abdicaſſent. Quod dixit nemo; quin in Illyrico proclamatus à militibus Imperator *Q. Trajanus Decius*, Philippum adverſùs ſe profectum ad urbem *Veronam* devicit, in tumultu militari occidendum, ut hodieque Veronen-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
191 M 4

ſis habet Inſcriptio, apud Baronium, Scaligerum, Gruterum; quanquam malè ſignetur *Annus* CCLIII. *Divi Philippi Senioris Veronæ interfecti.* Auctor verò Chron. Alexandrini refert, ex equo delapſum, ἐν Ῥώμῃ ἐξ αὐτοῦ τοῦ κλάσματος τελευτῶν, *Romæ ex vulnere mortuum*: Nicephorus Patriarcha Συντόμῳ Χρονογρ. Φίλιππος ἔτη ζ'. ἐσφάγη ἐν κήποις Τιβεριανοῖς, *Philippus annos* VII. *occiſus in Hortis Tiberianis.* Annos verò non *ſeptem*, ut etiam in Hiſtoriâ & Chronico Euſebius, & Caſſiodorus, hinc Baronius, ſed *ſex* tantùm, neque hos integros, imperavit, ſublatus anno CCXLIX. ut Pagi, vel certè ut Scaliger A. CCL. Æræ Vulg. Hactenus de Philippis, quos deinceps neminem albo *Chriſtianorum* Principum inſcripturum eſſe confidimus, οὐ γὰρ δίκαιον, τοὺς κακοὺς μάτην χρηστοὺς νομίζειν.

Chron. Pacif. Du Cange, p. 270. *ut ſupr. Niceph. Chron.* p. 401. E. R. *Bar. ad A.* CCLIII. N. 11.

F I N I S.

AN-

ANNEXA DEFENDENTIS.

I. *Ἔρημος ſive* ὀρεινὴ τῆς Ἰουδαίας, *ubi egit aliquamdiu Johannes Baptiſta, non erat* Deſertum *hominibus inacceſſum: Unde malè ab Eremitis Eccleſiæ Romanæ in Exemplum trahitur.*

II. *Nomen* ὀβλίας *vel* ἰοβλίας, *quod* Jacobo *tribuitur, non videtur aliunde derivandum, quam ab Arabico* ابلي, Obelli, *quod* Antiſtitem Chriſtianorum *notat: quum plurimis Veterum hæc opinio hæſerit, Jacobum Epiſcopatu Hieroſolymitano functum eſſe; quod à nonnullis male ad fulcienda hodierni Epiſcopatus jura laudatur.*

III. Nicolaitarum *etymon, licet ingenioſa, minus tamen certa, conjectura, deducitur ab* אכל, *quaſi ab* edendo, *quod cutem ſuam curarent quam benigniſſime, vel à* νικεῖν τὸν λαόν. *Nullo habito reſpectu ad* Nicolaum *quendam, à quo tamen eos derivandos eſſe obvia & ſimplex compoſitionis ratio, nec non Hiſtoricorum conſenſus, abunde perſuadet.*

IV. *Preces pro mortuis* Sæc. II. III. *&* IV. *frequenter fuſæ, placitis Pontificiorum de Purgatorio & ſtatu defunctorum non favent: Imo evidenter refellunt* ἱερολατρείαν, *quæ ibidem obtinet.*

V. *Epiſcopum Alexandrinum jam* Sæc. II. Patriarcham *eſſe appellatum, ignoramus. Fruſtra autem illi ſententiæ præſidium quæritur in Epiſtola* Imp. Adriani, *quam ex Phlegonte deſcriptam* Fl. Vopiſcus *Saturnino ſuo inſeruit, ubi de Patriarcha Chriſtiano nihil.*

VI. *Conjugio abſtinuiſſe Epiſcopos, Presbyteros, Diaconos* Sec. II. *non putamus, quum indubiis teſtimoniis contrarium pateat.*

VII. *Le-*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
191 M 4

VII. *Legionem* κεραυνοβόλον *Magicis artibus impetraſſe pluviam, cum* M. Aurelii Imperat. *genio non convenit; & hac de cauſa* κεραυνοβόλον *eam dictam eſſe, manifeſto falſum eſt.*

VIII. *Catacombas ſolis fuiſſe Martyribus deſtinatas, fabulantur Pontificii, ut inexhauſtum reliquiarum penu augeant.*

IX. Donaldi, *Scotiæ Regis, converſionem ad Chriſtianiſmum eodem habemus loco, quo eam* Lucii, *Britanni, fabuloſam nempe, & nulla idonea auctoritate ſuffultam.*

X. *Vere creditur* Stephanus, *Epiſc. Rom. omnes, qui ab ipſo diſſentiebant,* ἀκοινωνήτους ἀνακηρύξας, *ſed abſurde Pontificii (quorum nonnulli factum negant) à facto ad jus concludunt.*

XI. Sabellium *revera credidiſſe Patrem eſſe paſſum (licet* Epiphanius, *& qui ipſius ararunt vitula, contrarium aſſerere videantur) exiſtimamus.*

XII. *Quamvis* Sinueſſam *Urbem exiſtere concedamus, Concilii tamen Sinueſſani acta* νοθεύσεως *poſtulamus; unde fruſtra ad probandum* Marcellini *Epiſc. Rom. lapſum citantur.*

XIII. *Parum tutum Eccleſia Romana ſibi præſidium collocat in Vocabulis, Meriti, Satisfactionis, Miſſæ, Pœnitentiæ, Indulgentiarum, Eccleſiæ Catholicæ &c. alio longe ſenſu, quam à Pontificiis hodie, a Patribus uſurpatis.*

XIV. *Canonem* XXXVI. Concilii Illiberitani, *de ſolis imaginibus S. S. Trinitatis, aut picturis parietum, quæ facile corrumpantur, intelligendum eſſe, gratis dicitur, non probatur.*

XV. Synodi Sardicenſis *decreta de appellationibus ad Epiſcopum Romanum inſtituendis (licet daremus*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
191 M 4

mus eam Oecumenicam fuiſſe, & legitimo Epiſcoporum ex Oriente & Occidente congregatorum numero conſtantem) nil faciunt ad ejus Primatum, ea, qua volunt Pontificii, ratione adſtruendum.

XVI. Gentiles μετὰ λόγου βιώσαντας, Chriſtianos dici, non patimur, & φιλοσοφίαν Ἕλλησιν ἀναγκαίαν εἰς δικαιοσύνην, aut παιδαγωγὸν εἰς Χριστὸν, fuiſſe, (quæ Patrum quorundam voces ſunt) negamus, quum nulla Dei cognitio naturalis aut religio ad ſalutem ducat.

XVII. Dari tamen aliquam Dei notitiam naturalem (licet negent Sociniani, ne obſcurata rerum Divinarum cognitio corruptionem humani intellectus arguat) ex conceptu innato & creaturarum contemplatione hauſtam, certum eſt: Adeoque Atheos non inveniri, qui rationis uſu præditi Deum eſſe ignorent.

XVIII. Peſſime ſuadet Lesbia Rationis Socinianæ regula (quam, licet ex ſe nullam habeat Dei notitiam, normam rerum divinarum conſtituere non verentur) ut attributa Dei inſtar accidentium aut qualitatum concipiantur, & ſimplicitas extra illorum cenſum referatur.

XIX. Immenſitatem quoque, ſive Omnipræſentiam Dei nimium extenuat, quum eam ad Dei virtutem, excluſa eſſentia, reſtringit, & æternitatem male quaſi per momenta durationis concipit.

XX. Immutabilem eſſe Deum ratione eſſentiæ & voluntatis, atque infallibili ſcientia (quæ ab hominum arbitrio non determinetur) omnia etiam minima & quantumvis libere contingentia prænoſſe, juxta S. S. defendimus.

XXI. Unde concidunt, quæcunque Veteres & Re-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
191 M 4

centiores Pelagiani extruunt, Propugnacula Libertatis humanæ, fruſtra metuentes, ne in automata vertantur; dum ſe ipſi ſalutis ſuæ fabros conſtituunt, nec in Converſione aut Sanctificatione Gratiam Dei efficacem agnoſcunt.

XXII. *Hinc etiam Legem Dei perfectè ab homine præſtari, & Sanctificationem (i. e. juxta illos, malorum morum emendationem) hominem ad* ἀναμαρτησίαν *in hac vita perducere poſſe exiſtimant, quod humanarum virium imbecillitati manifeſtò repugnat.*

XXIII. *Quam ut tutius negent, omnem Naturæ labem & corruptelam, quæ non male Peccatum originale dici conſuevit, inficiantur, non obſtantibus evidentiſſimis Scripturarum teſtimoniis.*

FINIS.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
191 M 4

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
191 M 4

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
191 M 4

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
191 M 4